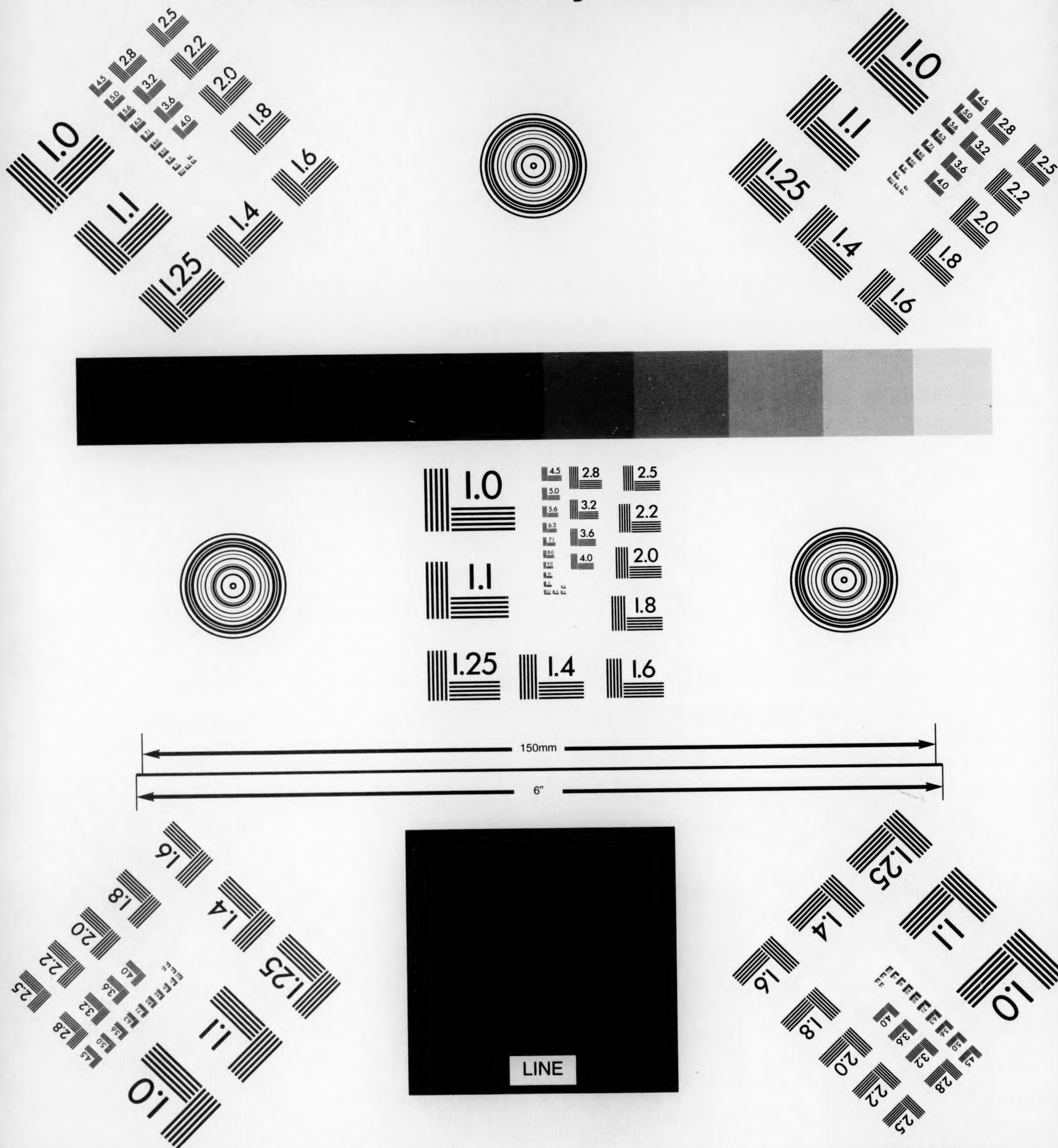

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

A-2289 CAT 800 7403 Rev. 2/00 @ Eastman Kodak Company, 2000 Printed in U.S.A.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

Microfilmed 2005
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION

PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-2005-1903.35

Waxman, Jacob.
Di Ukrainer pogrom
korbones : tragedye in
fir akten.
Varsha, 1927.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2005- 1903.35

Waxman, Jacob, 1866-
Di Ukrainer pogrom korbones : tragedye in fir akten.
Varsha : Sh. Goldfarb , 1927.
46 p.

1. Jews--Persecutions--Ukraine--Drama. 2. Yiddish drama.—lcsh
I. Poland-Warsaw II. Yiddish books from the Harvard College Library ;
YI 1566

ID : NXYH01-B3776
CALL #: /4409

CC: 9114 DCF: [HBR]

Reduction ratio X 10.0

2/ 4409

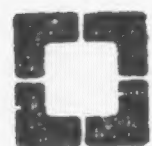
צענטראלע יידישע ביבליאטעק
אין פרעסע ארבייט

יעקב וואקסמאן

די אוקראינער פאָגראָם קרבנות

טראגעדיע אין 4 אקטען

פון יידישען לעבען אויף דער אוקראינע
אין דער צייט פון פעטלורעס פאָגראָמען

פערלאג ש. גאלדפארב

1927

ווארשא

פערזאנען

א יאהר 50 זעער געזעצטערט	משה כאטוין
זיין הייב אין די זעלבע יאהרען	רבקה
דאקטאר מעדיצין	יהושע
17 יאהר	סעבינע
יהושעס כלה	אסתר
סאבינעס בעקאנטער	באריס
אטאמאן פון א באנדע פעטלוראווזעס	פיאטער טריבעצקוי
זיין מיטהעלפער	קאזאקאוו
א פערואוואנדטער יוד	ר' מאמל
א קאבארעט זונגען	עססעל גאנדאר
בעדינערן אין האטעל	מארטא דיאבוצ
אדוואקאט	אנסעלם פישאן
	פראקוראָר
	דאקטאר
	בעריכטס קאמיטאר

געשוואוירענע ריכטער, צוויי זשענדארמס, פובליקום, יודין
און פעטלוראווזעס.

1	אקט	אין שטעטעל וואַראַכאוו דעם 3 מערץ 1919
2	"	אין וואַרשא אין מזבלירטע צימערן אין דעם יאהר
3	"	אין פאריזער האטעל
4	"	אין קרייז געריכט אין פאריז.

אויסצוגייען די דראמע און א דערלויבעניש פון פערפאסער איז שטרענג פערבאטען.
Wystawienie sztuki bez zezwolenia autora surowo wzbronione.

WYDAWNICTWO I KSIĘGARNIA
SZ. GOLDFARB
WARSZAWA, DZIKA 31.

Odbite w drukarni
J. Wagneistra w Warszawie.

ערשטער אקט

די בינע שטעלט פאר אן איין פאך צימער אויף א בעל הבית'סען שטיבער, הויפט איין
גאנג פון דער לינקער זייט. אין דער רעכטער זייט צווייטער פלאץ א סיר. אין
מיט בינע א גרויסע פענצער דורך וועלכען עס זעהט זיך דאס שטעטל. נאָהענט
סוף דער וואנט-סצענע אין דער לינקער זייט אטיש מיט 4 שטולן. אין דער לינקער
זייט ערשטער פלאץ איין אלטמאָדישע קאנאפע ערטערזיין איז דאס איבערצוג פא-
רעכט מיט פארשידענע קאלירטע לאטעס, נעבען דעם פענצער אין דער לינקער
זייט א שויבענשענקעל מיט כירורגישע אינסטרומענטען. משה אין רבקה שטייען
ביים פענצער אין קוקען ארויס. יהושע שטייט ביים טיש און מאכט פארטיק
באנדזשען. פון שטעטל הערט זיך ווייטע אכקלאנגען פון געשרייען. אין צייטענ-
ווייז אן אפלאנג פון א רעוואָלוצער שאָט.

משה: (קוקט אין פענצער) עפעס שרעקליכעס קומט פאר
אויף דער גאס. (ברעכט זיך די הענד) פארוואָס האָסטו סאָבינקען
געלאָזט גיין היינט אין שולע אַריין?
רבקה: ווער האָט געקענט חיסען אז ס'וועט זיך טרע-
פען אזא אימגליק. רבש'ע באַשיץ און באַשערם מיין קינד
פון שלעכטס.

יהושע: ווער ווייסט וואָס ביי מיין אסתרן טוט זיך
וי האָט זיך נאָך נישט ערהאַלט פון ערשטען פאָגראָם. איך
וועל לויפֿען צו איהר (הייל גיין)
משה: גיי נישט מיין ווהו. ס'איז איצט געפערליך.
לאָז אונז נישט אַליין.

יהושע: איך קען דאָך אָבער נישט בלייבען גלייכ-
גילטיג ווען איך ווייס נישט וואָס עס איז מיט איהר. מילייכט

דארף זי מיין הילף. ווער ווייסט וואס דאָרט קומט פאַר.
משה: (אביסעל שטרענגער.) אלס דאָקטאָר דארף דיין אָרט
 זיין דאָ, פילייכט וועט מען דיין הילף בעדארפען.
יהושע: (ביטער) אָבער זי דאָרט, אסתרל, זי איז
 קראַנק. ערשיטערט פון איהרע עלטערענס טויט. זי באַרוהיגט
 זיך נאָר ווען איך בין נעבען איהר. אין סאַבינקע איז אויך
 נישטאָ. ניין. איך מוז לויפֿען צו זי! (לופט אָפּ)
משה: רבש"ע ווען וועט שוין אמאָל איין ענדע נעכען
 צו די יודישע צרות. ווען וועט אויפהערען יודיש בלוט זיך צו
 גיסען.
רבקה: (ניצט פֿאַרמאָגן) ס'איז דאָרט זיך אַ ביסעל שטיי-
 לער געוואָרען.
משה: הלואי רבש"ע מ'זאָל נאָר האָבען אָנגעקומען מיט
 דער שרעק.
 (אויפטריט סאַבינע און באָריס)
סאַבינע: (שטארק דערשרעקען) אלי מאַמע! (טולעט זיך
 צו איהר)
רבקה: וואָס איז געשעהן טעכטערל?
סאַבינע: אַ גאַנצע פאַנדע זענען מיר נאָכגעלאָפֿען.
באָריס: פאַרוואָס האָט איר זי געלאָזט היינט אויף
 דער גאָס אַרױס. ס'איז דאָך געפֿערליך איצט זיך אויף דער גאָס
 צו ווייזען.
משה: וואָס קומט דאָרט פאַר אין שטעטעל?
באָריס: אין שטעטעל איז אַ צורידערונג. עפּיס אַ
 שרעק האָט יעדען אַרום געכאַפֿט זי באַלשעוויקעס האָבען דאָס
 שטעטעל פֿערלאָזט! איך מוז לויפֿען אַהין.
סאַבינע: (כאַפט איהם פאַר דער האַנד) געה נישט באָריס
 בלייב דאָ מיט אונז. עפּיס איז אַזוי שרעקליך. איך האָב אַזוי
 מורא. לאָזט אונז נישט אַליין
משה: גאָט איז אַ שומר ישראל און וועט אונז פֿער-
 היטען פֿון שלעכטס! (פֿון דערווייטענס הערט זיך אַ ביקסען שאַס)
רבקה: (ביים פֿענצער. ברעכט די הענד.) רבש"ע! וואָס איז?

דאָרט געשעהן?
משה: (דערשרעקען) חידער געשאַסען! דער פֿלל ישראל-
 שטעהט איצט אין סכנה! העלף אונז רבש"ע! נעמט אָפּ איך
 צווייטען צימער).
רבקה: חידער שטיל געוואָרן!
באָריס: דאָס שטילקייט שרעקט מיך. דאָס איז פאַר
 אַ שטורם! מיט צוויי חדשים צוריק איז אויך אַזוי געווען.
רבקה: גאָט דער לעבעדיגער ווייסט וואָס ס'וועט זיין!
 (אָפּטויערן צימער).
באָריס: איך מוז לויפֿען זעהן וואָס אין שטעטעל
 קומט פאַר!
סאַבינע: געה נישט באָריס. עס קען דיר חלילה
 אַנאָמגליק טרעפֿען! איך האָב מורא. מיר שרעקט דאָס האַרץ
 פאַר דיר.
באָריס: האַלט מיך נישט אָפּ סאַבינקע! דאָרט איז
 שטעטעל קען איך מעהר צוגיין קימען. ווער ווייסט וואָס דאָרט
 קומט פאַר!
סאַבינע: (ציטערט) דו ביסט דאָך אָבער דאָרט אין
 געפֿאַר!
באָריס: איך בין נאָר איינער אויף דער וועלט פֿער-
 בליבען! און קיין געפֿאהר שרעקט מיך נישט...
סאַבינע: אין מיר האָסטו פֿערגעסען באָריס...
באָריס: ניין סאַבינקע! דיר האָב איך צו פֿערדאָנ-
 קען וואָס איך לעב נאָך... אין דיר וועל איך נישט פֿערגע-
 סען. (אונטער דער טיר הערט זיך אַ געשרי) וואָס איז דאָס??
 ס'האָט זיך שוין אָנגעהויבען...! געה נישט אויף דער גאָס
 אַרױס. איך לויף! (ראש אָפּ)
 (אויפטריט משה און רבקה דערשראָקען)
ביידע: וואָס איז געשעהן??
סאַבינע: (ציטערט) איך ווייס נישט! איך האָב מורא!
 (אויפטריט מאַטעל און באָריס)
באָריס: (פֿירט אריין מאַטעלן וועלכער האַלט זיך פֿארן קאָפּ)

דאס פנים פערבלייגט) דער ערשטער קרבן! זיצט, דער דאקטאר
באלד קומען. (לויפט אב)

משה: ווער האט אייך פערוואונדעט ר' מאטעל?
מאטעל: איינער מיט א שווערד! ער האט זיי מיר
דאס בייטעלע צוגענומען. אין מיט דער שווערד מיר געגעבען
איבערן קאפ. נאך דאנקען גאט וואס מען וועט זיי שוין
פטור.

משה: וועמען? וועמען?
מאטעל: די באלשעוויקעס זיי האבען דאס שטעטל
פערלאזט. האבען זיך דערווייל אונזערע היימשע כוליגאנעס
צושפיעלט!

רבקה: געלויבט איז זיין ליבער נאכע וואס מען
וועט זיי שוין פטור!

משה: אין מיר שרעקט דאס הארץ. גאט ווייסט ווער
עס וועט נאך אריינקומען צו אונז. אפשר חלילה די פעטלע-
ראוועס.

מאטעל: זאל גאט שומר און מציל זיין. מ'זאגט
אז א הער געה, פראנצויזען אדער ענגלענדער. אזו אפשר
נאך פאליאקען.

משה: ווען דאס זאל אמת זיין וואלט מען טאקע בע-
דארפט געבען א שבת זיין ליבער נאמען, מיר וואלטען דאמאלס
פטור געווארן פון די באלשעוויקעס מיט די היידאמאקעס
צוזאמען.

מאטעל: איהר וואוינט אונזער דער שטאדט
חייסט איהר גאר נישט האט ס'איז פארגעקומען. אין שטעטל
טוהט זיך חושך.

משה: גאט'ס צארע האט זיך אויסגעגאסען אויף אונזער
וואראכאח. אנאנדערש מאל אין איין עת צרה האט מען גע-
קענט אנטלויפען אין א צווייטער שטאט, און איצט איז דאס
נאך אונגעגלעך. וואוהין דו וועסט לויפען ביסט דו ארומגעריג-
געלט מיט שונאים איז כאטש איצט שטיל אין שטעטל?
מאטעל: שטיל ווי אויף א בית עולם. קיינער חייזט

זיך נישט. אויף דער גאס, עס דרעהן זיך נאך ארום שטעטישע
באנדעס און פאלען אן אויף איינצעלע יודען, א סך הא-
בען זיך באהאלטען אין די קעלערס, מ'לעבט אין פחד. מיר
געדענקען דאך דעם פאגראם פאר צוויי חדשים וויפיל קרבנות
האט דאס אונז געקאסט, ווער ווייסט ווי מיר וועלען אפשניי-
דען ווען חלילה די פעטלעכעס זאלען אריין.
רבקה: גאט דער לעבעדיקער ווייסט וואס ס'קען נאך
פארכומען. (וויינט)

משה: זאל מען זיך צוגרייטען אויפצונעמען זיי, זאל
זיי ענטקעגען געהן א דעפוטאציע, אדער אנדערע מיטלען.

מאטעל: וואס פאר א מיטלען? מיט וואס קענען
מיר זיך העלפען אז מיר זענען הפקר. דערווייל האבען זיך
א סך יודען מיטען רב בראש פערזאמעלט אין שול צו זאגען
תהלים. אפשר וועט דער אויבערשטער זיך מרחם זיין אין
אונז מציל זיין. דער רב האט אויף היינט גוזר תענית געווען.
משה: גוזר תענית געווען! און איך האב נישט גע-
וואוסט און געטרינקען טייה. ווי איך זעה וועל איך שוין מוזען דא-
ווענען אין דער היים. ווארט צו ר' מאטעל מיין ווען וועט
געוויס באלד קומען. (אב אין צווייטען צימער)

סאבינע: (צו רבקה) וואס הערט זיך ביי אסתר?
רבקה: יהושע איז אהינגעלאפען צו איהר.

סאבינע: איך וועל אריבערלויפען צו איהר מאמע.
רבקה: געה נישט מיין קינד איך האב מורא.

(אויפטריט יהושע)
יהושע: א פאציענט? באלד!

רבקה: וואס הערט זיך ביי אסתר?

יהושע: זי איז רוהיג. דער טויט פון אירע על-
טערען האבען איהרע גערווען ערשיטערט. די באלשעוויקעס זע-
נען אוועק און אין שטעטל איז אביסעל רוהיגער, דאך איז
שוין דא פערוואונדעטע, פון די היימישע באנדעס.

רבקה: קום שוועסטער לאמיר אים נישט שטערען.
יהושע: בלייב דא שוועסטערל, געזעהן זיך צו איבער-

בונדען א מאנר. אין די היינטיגע צייטען דארף מען דאס
 קענען. דו וועסט מיר צוהעלפען. (רעדט און צווייטען צימער
 געט צו צו מאלען) א מאנר פון א קויל?
 מאטעל: ניין. פון א שווערד. עס שמערצט זעהער.
 יהושע: (בעטראכט איהם) דער שערבען עס האט גע-
 רירט, א טיפע מאנר, ביט א האלבען מילאמעטער ווייטער וואס
 געווען שלעכט. (פערבינט איהם דעם קאפ, סאבינע העלפט צו) בעסער
 ליגען אפאר טאג אין בעט. נישט ארויסגעהן אויף דער קעלט.
 דאס מערץ וועטער איז פאר אים שעדליך.
 מאטעל: איך דאנק אייך. זאל אייך גאט בעזאלען.
 יהושע: געהט געזונטערהייט! (מאכט אב, צו סאבינע)
 ווי פאלסטו אויס היינט צו געהן אין שולע אריין. מיר האבען
 דא איבערגעלעבט אין שרעק.
 סאבינע: איך בין בארד צוריקגעקומען. א גאנצע
 באנדע כולגאנעס האבען מיך נאכגעיאגט. באריס האט מיך פון
 זיי אפגעראטעוועט אין א היים געפירט. ער איז צוריקגעלאפען
 אין שטאט אריין. אוי מיר שרעקט דאס הארץ פאר איהם...
 יהושע: שרעק דיר נישט, ס'קען זיין ס'זאל אלץ
 רוהיג אריבער. ער וועט געוויס בארד צוריקומען.
 סאבינע: ער איז זעהר א גוטער באריס. ווען דו
 ביסט געווען אויף דער מלחמה אין ס'איז אונז געווען זעהער
 שלעכט. האב איך שוין געוואלט געהן דינען. נאך ער האט מיך
 נישט געלאזט
 יהושע: זאל נאך די געפאהר פאריבער וועל איך
 פאר דיר זארגען שוועסטערל אז ס'זאל דיר גארנישט פעהלען.
 איך וועל פאר אייך אלע זארגען. איך האב אייך אלע ליב.
 סאבינע: און זי האסטו אויך ליב?
 יהושע: וועמען?
 סאבינע: אסתרל דיין כלה. זי איז אזא גוטע.
 איך האב זי זעהר ליב. זי מיט באריסן האבען אונז א סך גע-
 האלפען ווען דו ביסט נישט געווען.
 יהושע: געוויס האב איך זי ליב. זי איז דאך

מיין כלה.
 סאבינע: אויך פרעג דיר צי דו האסט זי איצט אויך
 ליב נאך דעם אומגליק וואס איהר האט געטראפן? ...
 יהושע: דאס וואס זי האט געוועזען אנפאלען קען
 מיין ליבע צו איהר נישט קעלטער מאכען. די צייט וועט
 זי אויסהיילען.
 סאבינע: (אפמאכט) ער ווייסט גאר נישט...! (הויך)
 ווען ער זאל דאס וויסען...! דו ביסט א גוטער יהושע. דו
 האסט א גוט הארץ מיין ברודער. האב זי ליב ווייל זי איז
 ווערט דיין ליבע... זי איז מעהר אומגליקליך ווי דו ווייסט...
 יהושע: איך וועל מיך באמיהען אז זי זאל פערנע-
 סען אין איהרע צרות. זאל נאך דער הימעל אביסעל אויסגע-
 לייטערס ווערען וועלען מיר אלע פון דאנען אוועקפארען: דו
 אוקריינע האט צו פיעל יודיש בלוט אין זיך איינגעזאפט. אויך
 דאס בלוט שרייט אז מיר זאלען אנטלויפען. געה אריין שוועס-
 טער צו דער מאמען, איך וועל פאר אסתרלן די רעצעפט פאר
 טיג מאכען און איהר אוועקטראגען.
 סאבינע: דו ביסט א גוטער יהושע איך האב דיר
 ליב. (קוסט אים, אב)
 יהושע: (קוסט איהר נאך) אזוי יונג, און שוין אזוי
 פיעל איבערגעליטען. (מאכט די רעצעפט)
 (אויפטריט אסתר)
 יהושע: דו אסתרל! ווי האסטו געוואגט אצינד
 אהער צוקומען? איך האב דאך דיר געבעטען אז דו זאלסט
 זיך היינט אויף דער גאס נישט ווייזען. סאיז דאך געפארלעך!
 אסתר: ס'איז מיר זעהר אומעדיג אין דער היים.
 איינע אליין צווישען 4 ווענט... די איינזאמקייט ווירקט צו פיעל
 אויף מיין ערשייטערטע גערווען...
 יהושע: איך האב נאך וואס געוואלט געהן צו
 דיר מיט דער רעצעפט. נאך ס'איז בעסער אזוי... בלייב דא
 נעבען מיר.
 אסתר: דא איז גוט... דא האב איך נישט קיין

מורא... א הער וועט דער מיט די גראפע אויגען און פלאק
סענע האָר נישט קומען... אוי האָב איך מורא פאר איהם.
(צייטנדיק דריקט זי זיך צו איהם)

יהושע: נא ווי דאָך פערנופטיג טייערע. דו שרעקסט
זיך פאר בילדער וואָס זענען שוין פערשווינדען און מוזען
פערנעסען ווערען. דינע עלטערן וועסטו נישט לעבעדיק מאַ-
כען מיט דיין שרעקען זיך. די צייט וועט זיך אויסהיילען
און דו וועסט פערנעסען.

אסתר: פערנעסען...? נישט אלץ קיין מען פערנע-
סען... ס'איז דאָ זאכען וואָס מ'קען ווי קיינמאָל נישט פער-
נעסען!..

יהושע: וואָס מיינסטו מיט דעם מיין טייערע?
אסתר: (פערבייטט שמערצליך מיט די ליפען) גאָר נישט...
ווי שטארק דער מענטש איז אויף איבער צוטרעגן די שווער-
סטע ליידען. אזוי שוואַך איז ער זיך אליין דאָס לעבען צו
נעמען... ער מוז האַרטען אויף דעם נאטירליכען טויט. אָדער
וויילדע היידעמקעס זאָלען איהם דערהרגנען.
יהושע: אין דער נאטור איז דער מענטש שטארקער
הי אין קערפער.

אסתר: (טלעט זיך צו איהם) ווי שנעל די צייט לויפט.
מיט דריי חדשים צוריק ווען דו ביסט געקומען פון דער מלחמה.
האָט דאָס גליק פאר מיר געשיינט. איך האָב דאָמאלס געקוקט
אויף דער צוקונפט מיט שטראלענדע אויגען. און באלט האָט
אויסגעבראָכען דער שרעקליכער פעטלירע פאָגראָם אין ער האָט
אלץ פערדונקעלט... מיינע עלטערען דערהרגעט. און איך...
(ברעכט אויס מיט אַ היסטעריש נעוויין)

(אויפטויט סאָבינע)
סאָבינע: אַ אסתר! וואָס וויינסטו? בערוהיג זיך
וואָס וויינט זי יהושע?
יהושע: ווען זי דערמאָנט זיך אין דעם אוימגליק
רופט דאָס ביי איהר אַרויס טרענען.
סאָבינע: וויין נישט אסתר! בערוהיג זיך. גוט

וואָס דו ביסט געקומען. היינט איז עפּיס אזוי אומעריג. בלייב
דאָ היינט ביי אונז. יאָ?

יהושע: זי וועט בלייבען. נאָר דערקוטשע איהר
נישט. פערברענג מיט איהר אַ ביסעל. (אַב אין צווייטען צימער).

אסתר: (הויכט אויף דעם קאפ) וואו איז ער?
סאָבינע: ער קומט באלד אַריין. אָבער בערוהיג
זיך אסתר! דאָס שאַדט דאָר דיר צום געזונד.
אסתר: און אז מען ווערט שלאָף אין מען שטארבט
איז דען אַנאומגליק? ווען דו שפּירסט אַ שרעקליכע גייסטי-
גע קרענק איז דען נישט ערגער ווי געשטאַרבן?
סאָבינע: קלער נישט וועגען דעם. עס איז שוין
פערפאלען...

אסתר: נישט קלענען וועגען דעם... דער געדאַנק
פערלאָזט מיך נישט אויף איין מינוט... (רוקט זיך צו איהר)
מיך שוידערט דער געדאַנק ווען יהושע וועט ערפארען דעם
אמת וועגען מיר... דאָס דריקט מיך און עס מאַכט מיך קראַנק...
איך וועל דאָס אים אליין זאָגען. זאָל ער וויסען ווער זיין
בלה איהר... זאָל ער מיך פערשטויסען אָדער אויף מיר רחמנות
האַבען... ווען איך וועל איהם דעם שרעקלעכען סוד ענדע-
קען וועט מיר אויפן האַרצען גרינגער ווערען...

סאָבינע: זאָג איהם דאָס נישט אסתר! נישט
איצט איז די צייט ער זאָל דאָס וויסען... שפעטער אַ ביסעל.
ער איז אַ גוטער, ער וועט זיך פערשטעהן אַז דו ביסט נאָר
אַ קרבן פון די בעסטאלישע היידאָמאָקעס.

אסתר: ווי גוט דו ביסט שוועסטער! דו האָסט
דאָס זעלבע גוטע האַרץ ווי דיין ברודער. זאָל זיך גאָס
אַבהיטען אַז דו זאָלסט געפרייט ווערען מיט דעם וואָס איך
בין געפרוּווט געוואָרען...

סאָבינע: (דערשרעקט) אוי רעד נישט איך האָב
מורא. איך וואָלט דאָס נישט אויסגעהאַלטען. איך וואָלט
געשטאַרבן.

אסתר: און איך לעב...! (אונטער דער ביהנע הערט מען)

בעהאלט געשרייען, בעשטייערן און א טומעל העלכער קומט פון חיות, זיי שפרייט
גען אויף דערשטאקען.)

ס א ב י נ ע : וואס איז דאס ?

א ס ת ר : (ציטערט) דאמאלס איז אויך אזוי געווען.
(אויפטריט משה אין טלית און תפילין, רבקה און יהושע.
דערשטאקען)

ב ק ה : (ברעכט די הענד) וועה איז מיר חס איז
געשעהן ?

א ס ת ר : (קוקט אויף איין פונקט ווי א סטאטוע) דאמאלס האט
מען אויך געהערט פייפען און שרייען. דאס פייפען די מלאכי
חבלים וואס געהען טאנצען ווייטער שדים טאנץ.
(אויפטריט באריס)

ב א ר י ס : (צוטייבערט די האר. אהן א : יטע) ראטעוועט אייך !
די פעטלוראזעס זענען אריין ! בעהאלט די שרייען. עפיש
שרעקליכעס קומט פאר. די שוהל ברענט ! קום יהושע. מ'דארף
דארט דיין הילף !

י ה ו ש ע : איך מוז מיינע אייגענע צעשיצען. בלייב
מיט אונז באריס.

ב א ר י ס . גיין. איך מוז זיין דארט ווי איך קען
בייט עפיש העלפען. (דאס גענוצטער וועט אויפגעבראכען עס פאלט אריין א
ברויטער שטיין. און עס טיינט אריין א רויטער פאס פייער) א. זיי זענען שוין
נאָהענט פון דאָנען. איך מוז לויפן. (אב)

ר ב ק ה : (ברעכט זיך די הענד) וואו בעהאלט מען זיך !
וואו בעהאלט מען זיך ?

(אויפטריט מאטעל)

מ א ט ע ל : ראטעוועט מיך ! בעהאלט מיר

מ ש ה : וואס קומט דארט פאר מאטעל ?

מ א ט ע ל : די פעטלוראזעס זענען אריין מיטן אטא
מאן טרובעצקוי. די יודען זענען געווען פערזאמעלט אין
שוהל און געזאגט תהילים. זיי האבען די שוהל ארוםגערייניגט
געלט און אינטערגעצינדען פון אלע זייטן. (ציטערט) מענשטן
ווערען לעבעדיג הייט פערברענט. ווייבער זענען ארויסגע-

שפרינגען דורך די פענסטער און געפונען דעם טייט אויך דער
גאס איז מיין חייב און קינדער. גאס. ווייסט וואס מיט זיי
טויט זיך. בעהאלט מיך. דא איז אונטער דער שטאדט.
אהער וועלען זיי נישט קומען. (איבער דער נאכער צייט הערט זיך
פליץ דייטליכער דאס געשריי. דאס מיינט פון גענוצטער הערט אלע מעל גרעסער)
מ ש ה : (מיט א זעהר דרייסענדיג געשריי) רבש"ע וואס שחייניג
סטו ? דארט קומען אום דיינע יודען. דארט קוילערט מען
קינדער און מען שענדעט פרויען.

א ס ת ר : (פלאצט פלוצלונג ארויס מיט א היסטאריש געלעכטער)
כא. כא. כא. מען שענדעט פרויען. מען דערהרגעט על-
טערן. איך געה צו די געשענדיגע פרויען. (מיט א היסטאריש
געלעכטער לויפט זי צו צו דער טוהר)

י ה ו ש ע : (פערהאלט זי) וואוהין לויפטו אומגליקליכע?
א ס ת ר : צו די יודישע פרויען. איך וועל זיי מיט
מיין לייב רעטען... איך בין שוין א געשענדיגע ! (רייסט זיך
ארויס פון איהם לויפט אב)

ס א ב י נ ע : (לויפט צו צום גענוצטער שרייט) אסתר ! אסתר !
(שפרינגט באלד אב מיט שריק) אוי די היידאמאקעס געהן אהער !
(מיט פערצווייפלונג) בעהאלט מיך ! בעהאלט מיך !

ר ב ק ה : שנעלער טעכטערל אין קעלער אריין !
(דאס גענוצטער הערט אויפגעריסען עס בעהווען זיך אייניגע פעטלוראזע-
צעס וועלכע קוקען אריין)

א י י נ ע ר : פירט אריין דעם באטקא. דא האוינט דער
דאקטאר. (די טוהר הערט אויפגעבראכט עס טיטען זיך אריין אייניגע פעטלור-
אזעס מיט ביקסען, צווישען זיי טרובעצקוי וועלכער איז אנגעשטארט קאנא
קאסט ארעם. איינער גיט מיט א קאלבע מאטלען א קלאפ. ער לאזט ארויס א
געשריי, פאלט בלייבט ליבען אומבזעהנליך)

ק א ז א ק א ח : ווער איז דא דער דאקטאר ?

י ה ו ש ע : דאס בין איך.

ק א ז א ק א ח : ביי די דושידאחסקע שול וואו מ'האט די
יודען א ביסעל אונטערגעבראמען איז א ברענענדיגער באקען
ארוםגעפאלען אויפן באטקא טרובעצקוי אז איהם פערזאונדעט.

די דאקטאר מאך איהם געזונד! (ער זעט איהם אויף א שטיל זון מיטן שטוב)

י הו ש ע: (העלפט איהם אויסטוהן צו בעטראכטן די האונד) איך וועל די האונד בעטראכטען.

ט ר ו י ב ע צ ק ו י: הייט מאכען ליכטיג אין שטעטעל. אזוי ליכטיג אז קיין איין יוד זאל זיך נישט ראטעווען. אריין-שלעפען א הער א באנדע יודען און זאלען זיי טאנצען. ק א ז א ק א ו: גוט! (צו יהושע) נו דאקטאר וועט ער באלד געזונד זיין?

ה ו ש ע: די האונד איז נישט געפערליך. מ'דארף זי נאך איבערבוידען. העלף מיר סאפינקע. (זיי בינדען איהם איי-בער די האונד. דאס געטריי אונטער דער ביהנע ווערט שטארקער) ק א ז א ק א ו: אונזערע כלאפצעס לעבען איצט צו אפיסעל. באלד וועט זיין פרעהליך (א-)

ט ר ו ב ע צ ק ו י: (קוקט ברויג אויף יהושע) דו ביסט א יוד?

י הו ש ע: יא! ט ר ו ב ע צ ק ו י: דיר שענק איך דאס לעבען זייל דו האסט מיר געהאלפן. (געהן ביי דעם פענצטער צעווייזן זיך יודישע קעפ-זילאגן שטייט מיט א געהייקע און שלאגט זיי)

ק א ז א ק א ו: טאנצט יודען! דאס וועט זיין אייער לעצטער טאנץ. (די יודען טאנצען און שרייען)

י הו ש ע: (צו די עלטערן) קומט מיינע טייערע, לאמיר ראטעווען דאס לעבען. (ער דריקט צו זיך סאפינקע. געהט צו דער סיר-רבקה און משה נעמען איהם)

ט ר ו ב ע צ ק ו י: (כאפט ארויס א רעוואלוער. שיסט אויס צוויי מאס. רבקה און משה פאלען טויט) דו זשיר ביסט פריי. די צוויי חורים וועלען געהן און גהינים אריין און מיט דעם מעדעל וועל איך באלד חתונה האבען. (לאזט ארויס א ציגיש געלעכטער)

י הו ש ע: (הארפט זיך אויף טרובעצקוי מיט די פויסטען) מער-דער! אויסווארף! (די היידעמאקעס כאפען איהם און בינדען די הענד טרובעצקוי גיט איהם א שטוב מיטען מוט, ער כאפט סאפינקע און שלעפט זי)

ס א ב י נ ע: (לאזט ארויס שרעקליכע געשרייען). ראטעוועט! ראטעוועט!

פארהאנג פאלט שנעל

צווייטער אקט

די ביהנע שטעלט פאר א דאך שטיבעל. גלייך צום פובליקום א סיר. אין דער לינקער זייט 3 פלאץ א סיר. אין ערשטן פלאץ רעכטס א פענצטער א פראסט-סער טיש נישט געדעקט. אויפן טיש פראסט שריינגעצייג און א טאר מעדי-צין טלעשלעך. נעבען טיש צוויי טאבורעטקעס. אין ווינקעל פון דער רעכטער זייט א קיש און אויף איהם צוויי טשעמאדאנען. אויף די ווענד דענען אפאר מלבושים, ביי דער רעכטער זייט ערשטער פלאץ א שלאפבאנק אדער א בעט. אין לינקער זייט נעבען דער אויטאנסצענע א לאנגע באנק אויף וועלכער עס שטעהן א פאר גלעזער און א פרימוס מאשינקע וואס ברעגט זיך. אויף דער מאשינקע א קליין בלעכען ראנדעלניקעל, א פאר טעלער. מן פענצטער ביי צו דער סיר איז מערצוויגען א לאנגער שטריק אויף וועלכען עס הענגען א פאר שטיקלעך וועט. אסתר שטעהט ביי א קליינע באליע אין וואסט. לויפט אלע מאס צו צו דער מאשינקע ווען צו עס קאכט זיך. סאפינקע זיצט ביים טיש דאס פנים גלייך צום פובליקום. קוקט אויף איין פונקט. ציטערט אלע וויילע אויף. כאפט זיך פארן בויך. א לאנגע פאזע

א ס ת ר: וועסט עפס עסען סאפינקע? (סאפינקע ענטווערט נישט געהט צו צו דער באנק פערלעשט די מאשינקע. גיט אן מן ראנדעלניקעל וואס אין א טעלער, טראגט צו צו סאפינקע. גיט איהר א פאר לעפעל, סאפינקע שטופט זי פאמעלעך אב מיט די האנד) וועסט אפשר זיך צולייגען סאפינקע?

ס א ב י נ ע: מ'האט זיי דערהרגעט! א ס ת ר: קלער נישט דערפון סאפינקע. ס'איז שוין מערפאלען...

סאבינע: (מאכט ורימאסטן האלט זיך פארן בויך) האסט
געהערט...? (פאז)

סאבינע: אבער וואס איז פארגעקומען... איך קען
מיך נאר נישט דערמאנען. ער איז אדעקגעלאפען... צוויי-
בערט די האר...

אסתר: (וישט זיך די אויגען) קום שוועסטערל דו וועסט
זיך צולייגען. (הויבט זי אויף)

סאבינע: (קוקט אויף איהר כאפט זי אן) דו הערסט...?
מישסט! זיי זענען געפאלען... אין טלית און תפילין... ער
האט געדאווענט... (כאפט זיך פארן קאפ) אבער וואס איז געווען?
(ניט א באפעל כאפט זיך פארן בויך)

(אויפטריט באָריס)

סאבינע: (קוקט אויף אויף איהם. מאטערט זיך עפעס צו דערמא-
נען) ער איז אנטלאפען... די האר צושיבערט. (קוקט איהם
שטארק אן. כאפט איהם פארן האנד) אנטלויף נישט... בלייב דא...
דו ביסט דאך א גוטער... בעהאלט מיך, ער וויל מיך שלע-
פען... אוי די אויגען... זיי ברענען. לאז מיך נישט. (שריט)
ער שלעפט מיך! ער שלעפט מיך!

באָריס: דו דערקענסט מיך נישט סאבינע. איך בין
דאך צוריקגעקומען. צו דיר בין איך צוריקגעקומען!

סאבינע: שוין! (כאפט זיך פארן בויך) שוין ווידער...
שוין שטיל...

אסתר: (קוקט פארשעמט אויף דעם האט סאבינע כאפט זיך פארן
בויך. וישט זיך די אויגען) בערוהיג זיך. קום לייג דיך צו-
(פירט זי אים צווייטען צימער. קומט באַר צוריק קוקט אריין אין דער
טויר)

באָריס: (זנצט זיך צום טיש) זי בערוהיג זיך

אסתר: (אין דער טיר) יא, זי שלאפט ציין. (מערמאכט
פאדאלע די טויר היינט איז זי געווען אביסעל רוהיגער. זי הויבט
זיך ביכלעכווייז אָן צו דערמאנען.)

באָריס: איהר האט איהר נישט געזאגט אז איך בין
געקומען קיין ווארשא?

אסתר: איך האב איהר יא געזאגט. זי פערשטעהט
נאר נישט וואס מען רעדט צו איהר. און ווען זי בערוהיגט
זיך פרעגט זי נאר צו דאס געפאר איז שוין פאריבער.
באָריס: די עטלעכע וואָכען נאָכן פאָגראָם איז זי
דאָרט זיך געווען רוהיג.

אסתר: דאס איז נאר געווען איין אַבערפלעכליכע
רוהיגקייט. אָט דאָס רוהיגקייט האָט מיך געשראָקען. איך בין
שוין מיט דעם געפרוּווט געוואָרען. (וישט זיך די אויגען) יהושע
האָט זיך געמאָטערט אז ער זאָל ביי איהר אַרויסרופען טרערען
און האָט וואָלט איהר דעם זין צוריקגעקערט. ער האָט מיך
געשיקט מיט איהר יעדען טאָג אויפן בית עולם. אויף איהרע
עלטערנס קברים פילייכט וועט זי זיך דערמאָנען. נאר דאָס
האָט אויך נישט געהאַלפּען. זי איז געבליבען גלייכגילטיג...
דאָ איז וואָרשע איז זי געוואָרען זעהר נערהעיש... ווען זי
קומט אויף אַ וויילע צום זינען. דריקט זי אויס אזא פער-
צווייפּלונג וואָס עס שוידערט מיך. יהושע געהט אַרום א פער-
צווייפּעלטער. ער איז שוין אויס מענטש.

באָריס: פלעגט זי מיך ווען דערמאָנען?
אסתר: זעהר אָפט. זי פלעגט פלוצלינג שטעלען
א פראַגע ווי איהר זענט. אויך היינט האָט זי אייך דערמאָנט.
באָריס: זי פיהלט אז איך בין איהר א גוטער
פריינד

אסתר: נישט מעהר?

באָריס: וואָס הייסט:

אסתר: מעהר ווי אַ פריינד זענט איהר — איהר

נישט?

באָריס: צו וואָס איז דאָס פרעגען. זאָל זי נאר
געזונד ווערען. מן צווייטען צימער הערט מען סאבינען קרעכצען

אסתר: זי האָט אויפגעוואַכט. (הויפט אָב אין צווייטען צי-
מער. באָריס געהט צו צו דער טיר האַרנט זיך איין. אסתר קומט צוריק אַרויס
די אויגען פערוויינט) זי איז צוריק איינגעשלאָפען. איך האָב
פּורא געהאַט געבעני איהר צו שטעהן. עפּיס מאַכט זיך קראַמפּ-

האפטע בעוועגונגען און שלאגט זיך מיט די פויסטען אין בויך...
איך ווייס נישט וואס מען טהוט. יהושע איז אוועקגעגאנגען
נאך דעם דאקטאר. און איז נאך נישטא צוריק. עפ"ס שרעקט
ס'ווער דאס הארץ...

באריס: פון אזא קרענק שטארבט מען נישט.
אסתר: ס'איז נאך דא שרעקליכעס ווי דער טויט
אליין...

באריס: אבער יהושע איז דאך א דאקטאר. וואס
זאגט ער?

אסתר: ער שווייגט און זאגט גארנישט. ער האט זי
נעכטען בעטראכט און איז א גאנצען טאג ארומגעגאנגען צור-
דערט... ער דריקט עפ"ס אין זיך און שעמט זיך מיר אין די
אויגען צו קוקען... ער בעהאלט עפ"ס פאר מיר. ווען נאכן
בעטראכטען זי האב איך איהם געפרעגט, וואס זי מאכט. האט
ער א שווערען זיפן געטהון און געזאגט אז זי וועט זיין
געזונד...

באריס: ארימע סאבינע. איך האב זעהר מיטלייד
מיט איהר. איך בין זיכער אז דאס אפאטישקייט איהרס וועט
איבערגעהן. עס פערגעסט זיך דאך פארט.

אסתר: ווער ווייסט צו מיר וועלען אין דעם פערגע-
סען. פריער האבען מיר זיך געריסען ארויס פון וואראכאוו ווי
מיר האבען אזוי פיעל טייערע נשמות אויפן בית עולם איבער-
געלאזט. איך האב געמיינט אז דא וועלען מיר פרייער אבע-
טעמען. אבער ניין. דאָרט זענען מיר געווען פאָגראַם קרבנות
און דאָ זענען מיר אוקריינער היימלאַזע. איהר זענט דאך אויך
דער זעלבער!

באריס: אבער לאנג וועט איהר דאך אזעלכע נישט
זיין. איהר וועט דאך געוויס פון דאנען אוועקפארען.

אסתר: געוויס, ווען סאבינע וואלט געזונד געווען
וואלטען מיר שוין לאנג געווען און פאריז. יהושע האט שוין
פמעט אויסגעארבייט אלע נויטיגע פאפירען פאר אונז. און
איך רעכען אז היינט אדער מאָרגען וואָל פאר מיר אַנקומען

געלד פון אמעריקא פון מיין מומען דורכן היאט' דערווייל
מוטשען מיר זיך ווי היימלאזע... ווייל מיר ווערען בעהאלדעלט
ווי היימלאזע. וואו צו פערדינען איז נישטא. איך מוז וואשען
אליין וועט. און יהושע איז גאנצע טעג פערנומען און פער-
שידענע אינסטיטוציעס וועגען אונזערע פאפירען.

באריס: רעכענט איהר אין פאריז זיך צו בעזעצען?
אסתר: יהושע וויל נאך קיין פאריז. ער וויל דאָרט
שטודירען און פאסטארס אינסטיטוט. נו. און איהר רעכענט
צו פערבלייבען און ווארשא?

באריס: ניין. איך וועל פארען מיט איין. איך
וויל זיין דאָרט ווי סאבינע וועט זיין. מיר זענען צוזאמען
אויפגעוואקסען צוזאמענגעבוידען געוואָרען פון אונזער קינדהייט
אָן. איך בין איינער אין דער וועלט, אלץ האב איך אין
וואראכאוו איבערגעלאזט. איך נויטיג מיך אין א פרייז. און
אזעלכער קען נאך סאבינע זיין...

אסתר: ווער ווייסט צו זי וועט איך קענען זיין א
פרייז! איהר ווייסט דען אלץ?!

באריס: יא איך ווייס!..

(אויפטריט יהושע)

יהושע: (קוקט אסתרן. גיט באריסען די האנד) דער דאך-
דאָר וועט באַלד קומען. וואס מאכט זי?
אסתר: זי שלאפט איצט. (ער געהט אָב און צווייטען

גימער)

באריס: געעלטערט געוואָרען.
אסתר: צרות מאכען נישט יונגער. וועניג האט ער
איבערגעלעבט. און וואס ער ליידעט איצט אויך נאך...
(אויפטריט יהושע)

יהושע: ס'איז איהר איצט פיעל בעסער. זי ליגט
מיט אפגענוע פרייע אויגען פון וועלכע עס קוקט ארויס א טי-
שער שמערץ... (גיט א שווערען זיפן) איך וואָל נאך א טעות
האָבען...

אסתר: קוקט אויף איהם פארשענד) וואס פיינסטו דאמיט?

יהושע: איך האָב פאַר עפּיס מורא... (קליינע פּאַנעל)
ווי האָט איר זיך איינגעאָרדענט באַריס? האָט איהר לעבן-
ציעס?

באַריס: איך זיך נישט קיין לעקציעס. איך רעכענע
דאָ נישט צופערבלייבען.

יהושע: איהר ווילט צוריק קיין וואַראַכאַוו?
באַריס: איך האָב נישט קיינעם אין באַראַכאַוו. אלץ
האָב איך איבערגעלאָזט אויפן בית עולם.. די טויטע קברים
ציהען מיך נישט...

יהושע: און מיר טהוט זעהר באַנק וואָס איך בין
אונזעק פון וואַראַכאַוו.
באַריס: פאַרוואָס?

יהושע: קלערט איהר דען אַז איך וויל נישט קיין
נקמה נעמען אין דעם מערדער פון מיינע עלטערען פון פּיאָטער
טרובעצקוי? איך וועל נישט רוהען ביז איך וועל דעם באַנ-
דיט דערהרגענען. דאָרט אין וואַראַכאַוו וואָלט איך איהם
ניכער אויסגעפונען.

באַריס: זענט איהר דען איינער? האָט דען איין
איינעם אַ שרעקליך אומגליק געטראָפּען? אַזעלכע ווי איהר זע-
נען פאַרהאַן אין די צעהנער טויזענטער, גאַנץ אוקריינע איז
אַנאָלגעמיינער בית עולם פון יודישע הרוגים. אַודאי דאָרף
אַזא מערדער ווי פּיאָטער טרובעצקוי זיין פערדינטע שטראַף בע-
קומען. אָבער דאָס איז אַ זאָך וואָס איז אונמעגלעך.

יהושע: דאָך גיב איך מיין האָפּענונג נישט אויף.
איך מוז מיין ציעל ערגרייכען. און פּיאָטער טרובעצקוי ווי באַלד
ער לעבט נאָך. וועט פון מיין האַנד דעם טויט בעקומען.
(אויפטריט דאָקטאָר)

יהושע: איהר זעהנט פונקליך קאָלענע. אויך בע-
מערק איך ביי מיין שוועסטער אַ גרויס פערזענדלעכע פום בע-
סערן. איך האָב זי ערשט בעטראַכט. דער בליק איז ביי
איהר קלאָר. (איבער דער צייט טהוט דער דאָקטאָר אויס דעם פאַטעט)
דאָקטאָר: אויף וואָס אייגענטליך איז זי שלאָף?

איז זי חלילה גערירט פון זינען?
יהושע: ניין. קיין סימנים פון משוגעס בעמערק
איך נישט ביי איהר. זי איז נאָר גלייכגילטיג צו אלעס. אַ
מין מעלאַנכאָליע. זי איז ערשיטערט פון דעם וואָס זי האָט
איבער געלעבט. פאַר איהר אין די אויגען האָט מען מיינע
עלכערען דערהרגעט!

דאָקטאָר: איך וועל זי בעטראַכטען. (אסתר הייבט
איהם דאָס צימער ביידע אָב אַהין)

יהושע: וואָס רעכענט איהר הייטער צו טהון. איהר
וועט בעזוכען דעם אַנזיכערטעם?
באַריס: ניין. איך רעכענע זיך צו פערנעמען מיט
פּיוזשער אַרבייט אלס בעל-מלכה. איך לערען זיך מאַלעריי.

יהושע: דאָ אין וואַרשע?
באַריס: איך לערען מיך דאָ די מלאכה. כדי איך
זאָל אויף דער צווייטער זייט שוין קענען פערדינען.
יהושע: איהר רעכענט אויסצוואַנדערן פון דאַנען?
באַריס: יא. צוזאַמען מיט אייך.
יהושע: צוזאַמען מיט אונז? וואָס צווינגט אייך
דערצו?

באַריס: אייער שוועסטערל סאַפּינע. איך וויל זיין
נעכען איהר... צוזאַמען מיט איהר.
יהושע: (קליינע פּאַנעל. און זיין קול הערט זיך טרערען) איהר
חייסט אַלץ...? איהר ווייסט אַז דער מערדער טרובעצקוי האָט
זי געשענדעט...

באַריס: איך ווייס דערפון.
יהושע: און דאָך...?
באַריס: (הייס) איז מיין לייענע צו איהר נאָך שטאַר-
קער! וועלכער מענטש קען דען פערדאַמען אַזא אומגליקלי-
כען קרבן? הייליג דאָרף זי זיין פאַר יעדען. אָס די קרבנות
דאָרף דאָס גאַנצע אוקריינער יודענטום פעהייליגען. און איך
פערזיכער אייך, אַז איך וועל מיך סטאַרען איהרע ליידען
גרינגער צומאַכען אַז זי זאָל אונגאַנצען פערנעמען די פער-

גאנצענהייט. אז קיינמאל וועט זי פון מיר נישט הערען דאָס
וואָס איהר האָלט פאַר אַ שאַנדע.

י הוּשע: ליעבט זי אייך אויך?

באַריס: יאָ זי ליעבט מיך, איך בין אין דעם זי-
כער. איבער דער גאנצער צייט וואָס איהר זענט געווען אויף
דער מלחמה האָבען מיר צוזאַמען פערבראַכט, נאָכן ער-
שטען פאָגראַם איך בין געווען פערזאָנדערט איז זי ביי מיין
בעט געזעסען. איך בין איהר אַ בעל חוב. און וועל וויסען
ווי זי שצען!

י הוּשע: איך גלויב אייך! (גייט איהם די האַנד)

באַריס: ווען זי זאָל מיך דערקענען, ווען איך זאָל
קענען רעדען מיט איהר, בין איך זכור אז זי וועט צוריק
צום פערשטאנד קומען.

י הוּשע: איך פערהאַף אז זי וועט געזונד זיין. אָבער
די צייט וועט זי געזונד מאַכען... מיר וועלען הערען וואָס
דער דאָקטאָר וועט זאָגען.

באַריס: איך וועל שפּעטער אַריינקומען. (גייט איהם
די האַנד אָב)

י הוּשע: (געהט אַרום פערטראַכט) איך זאָל נאָר אַ טעות
האַבען...

(אויפטריט אסתר)

י הוּשע: נו וואָס מאַכט זי?

אסתר: ס'איז איהר פיעל בעסער, זי ענטפערט דעם
דאָקטאָר אויף אלע זיינע פראַגען. זי קען זיך אָבער נישט
דערמאָנען וואָס מיט איהר איז פאָרגעקומען.

י הוּשע: און דו מיין טייערע מוזט גאָר וואַשען
אַליין וועט. דו אַרבייטסט צו פיעל, דו ביסט דערצו נישט
געוואוינט... (מיט אַ זיפּן) ווער האָט זיך דאָס פאָרגעשטעלט. ווי
פיהלט דו זיך?

אסתר: איך, דאנקען גאָט. זאָל זי נאָר אַזוי גע-
היילט ווערען...

י הוּשע: זי... זי וועט זיין געזונד... נאָר...

שפּאַרט זיך אַן אין טיש פערטראַכט

אסתר: קוקט אויף איהם אַ ווילע, געהט צו צו ציהם, נעמט איהם אַרום
יהושע! דורך קוועלט עפּיס. דו בעהאַלטסט עפּיס פאַר מיר. זאָג
מיר. וואָס איז דיר? מיר זענען דאָך צוזאַמענגעבונדען אַ חוץ דער
ליעבע, אויך מיט אונזערע ליידען. דיינע אין מינע עלטערען וועל-
כע זענען פון די מערדערס הענד געהרגרט געוואָרען רוהען דאָך
אויף איין בית-עולם. מיך האָט געטראָפּען דאָס זעלבע אומגליק
וואָס דיין שוועסטער. פאַרוואָסווע בעהאַלטסטו פון מיר דאָס וואָס
עס דריקט דרך. פאַרוואָס ביסטו טרויעריג אין פערצווייפלט. מיר
בלויזיגט דאָס האַרץ פאַר דיר, זאָג מיר וואָס איז דיר?

י הוּשע: איך ווייס אַליין נישט. איך האָב מורא אז מיך
ערוואַרט אַ שרעקליך אומגליק. נאָך פיעל טויזענטער מאל שרעק-
ליכער וואָס ס'איז שוין געווען.

אסתר: דו שרעקסט מיך יהושע! זאָג וואָס פאַר אַנ'אומ
גליק?

י הוּשע: איר ווייס נישט... עס קאָן זיין אז איך האָב
אַ טעות.

אסתר: לאַזט איהם אָב. אַ סאַרט ער שרעקט זיך פאַר דעם
וואָס איך שרעק מיך... איך האָב דאָס בעמעסערקט...
(אויפטריט דאָקטאָר)

דאָקטאָר: זי איז פאַלקאָם געזונד. דער געדאַנק איז ביי
איהר עטוואָס אָפּגעשוואַכט. נאָר דאָס מינדעסטע איבעראַשוונג וועט
איהר דעם זכרון צוריקערען. (זעצט זיך צום טיש שרייבען אַ רעצעפט)
שוין לאַנג ביי איהר נאָך דער חתונה?

אסתר: זי איז נאָך אַ פרייליך הערר דאָקטאָר. אַזאַרט איך
שרעק מיך פאַר דעם אמת...

דאָקטאָר: פאַרוואָנדערט אַ פרייליך...? הם!
י הוּשע: אַ פאַרט ער האָט דאָס אויך בעמעסערקט...! דאָס איז
שרעקליך: זי וועט דאָס נישט איבערטראָגען.

דאָקטאָר בעטראַכט די רעצעפטען אויסן טיש געמט אַ מלעשעלע.
זיך דער צייט בעווייזט זיך טאָניגע אין דער טיר. דער בליק איז ביי איהר פרייער.

די רעזעפט איהר מפהר נישט געבען. א צו שטארק מיטעל וועל-
כעס קען ווירקען אויף איהר אָבערשוואכטען אָרגאַניזם. און ווער
שעלדיך פאר עפּיס אנדערש אויך... (סאָבינע האַרמט אַ בליק אויף דעם
פלעשעלע, דאָקטאָר הויבט זיך אויף טהוט אַן דעם פאַלעט, בעמט, יהושען אין דער
זייט צו דער אַהאַנסצונע) קאַלענע, איהר האָט גאַרנישט בעמערקט...
איינער שוועסטער וועט אין קורצען אַ מוטער ווערען.

י ה ו ש ע : (גיסט אַ ציטער) פאַר דעם אמת האָב איך מיך
געשראָקען!.. (פּאַזט זיך מאַכטלאָז אַראָפּ אויף אַ שטול וויינט)
ד אָ ק ט אָ ר : זייט נישט פערצווייפּעלט קאַלענע. דאָס
סרעפט זיך! (געזענעט זיך אָפּ)

א ס ת ר : (בעהט צו צו יהושען) וואָס איז דיר מיין ליע-
בער. וואָס ביסטו אַזוי פערצווייפּעלט?

י ה ו ש ע : (כאַפט זי פאַר די הענד) אסתר! עפּיס שרעק
לעכט איז געשעהן: סאָבינע טראָגט אונטער איחר האַרץ אַ
קינד פון מערדער פון איהרע עלטערען!

א ס ת ר : שרעקליך! איך האָב דאָס שוין לאַנג בעמערקט!
ס אָ ב י נ ע : (פּאַזט אַרויס אַרויס אַ שרעקליך געשרעיי. פאַלט אויף
אַ שטול געבען טיט. שפּאַרט אַן דעם קאַפּ אויף בייזע הענד. יהושע און אסתר
בלייבען און אַ פערצווייפּעלטער פּאַזע)

י ה ו ש ע : דאָס שרעקליכע אומגליק האָט איהר זכרון
צוריקגעקערט!

(אויפטריט באָריס)

ב אָ ר י ס : (קוקט שטראַונדערט אויף אַלע) וואָס האָט דער
דאָקטאָר געזאָגט?

א ס ת ר : (לויפט צו צו איהם) שאַ. אַ גרויס אומגליק
האַט געטראָפּען. זי איז שוואַנגער פון דעם מערדער פון איהר-
רע עלטערען...

ב אָ ר י ס : (דערשרעקט זיך טרעט אָפּ אייניגע טריט) דאָס איז
שרעקליך!

ס אָ ב י נ ע : (הויבט פאַמעלעך אויף דעם קאַפּ. קוקט זיך ארום)
איך ווייט שוין פון מיין גרויס אומגליק... איך בין שוואַנגער
אַבער זאָגט מיר. וואָס איז פאַרגעקומען.

י ה ו ש ע : בערוהיג דיך סאָבינקע!

ס אָ ב י נ ע : (שטעהט אַ היילע. עפענט ברייט אויף די אויגען)
עפּיס שרעקליכע בילדער שטעלען זיך מיר פאַר די אויגען...
בלוט! רויטע פאַסטען בלוט! געשרייען. פייפּעריי! אַ רויט פייער!
עס ברענט. ס'שיינט! (דערשרעקט זיך גיסט אַ צאפּעל) געשאַסען
אויף זיי... דער טלית פערפלעקט מיט בלוט. זיי זענען גע-
לעגען... און דער גאַך? (מיט אַ הערצרייטענדע געשריי) ער האָט
מיך געשלעפּט... זיי זענען געלעגען טויט... (ציטערט) איך
פיהל אויף מיין לייב די גראַבע האַנד... שלאַנגען האָבען מיך
אַרויסגענומען און געזויגט מיין בלוט... ער לאַכט... שדים
טאַנצען אַרום מיר... א-א! פון איהם. פון איהם בין איך
שוואַנגער! אַ קינד פון מיינע עלטערענס מערדער! (רייסט זיך די האַר)
אַ שלאַנג אַ שלאַנג טראָג איך אין מיר? איהר בליק פאַלט אויפן
פלעשעלע כאַפט דאָס שנעל צום מויל) איך וועל דעם שלאַנג פּע-רכמן!
י ה ו ש ע : (כאַפט זי פאַר די האַנד) וואָס טוסטו אומגליכע?
ס אָ ב י נ ע : (מיט שוים אויפן מויל) דער שלאַנג וועל איך
פּערכמען! (כאַלט אויף יהושענס האַנד)

פאַרהאנג.

דריטער אקט

די ביהנע שטעלט פאַר אַ קאָרידאָר אין האַטעל. איז 1. 2 אין 3 פּלאַן פון בייזע
זייטען קאָליסטן טירען. הויפט איינגאַנג פון דער זייט לעצטער פּלאַן אין ווינקעל
פון דער לינקער זייט אַ גרויסער טרעמאַ-שפינעל. אין הונטערנאָנד אַ גרויס וועג-
ציאָניש פענצטער. אין דער מיט געהנע אַ טישעל מיט דריי געפלאַכטענע שטילען
אויפ'ן טיש אַ גראַפֿין וואָסער מיט אַ גלאָז. אייניגע צייטונגען. אַ שרייבעציג.
און אַ טעלעפאָן אַפּאַראַטעל. אַ פּאַפּעלניצע. טומבעס מיט וואָנען א. א. ז. ו.
ווען דער פאַרהאנג הויבט זיך אויף רוימט מאַרטע אויף דעם טיש.

(אויפטריט אסתר.)

א ס ת ר : (קומט ארויס פון № 5 מיט א שעלעכעל אין דער האנד) גוי
טע פרוי, קען מען נישט ביי אייך בעקומען א ביסעל מילך פאר
מיין שוועסטער?

מ א ר ט ע : אָט ברענג איך באַלד אַרויף פון דעם רעס-
טאָראַן. (נעמט ביי איהר דאָס שעלעכעל.)

א ס ת ר : אַ גאַנצע גאַכט האָט מען קיין אויג נישט גע-
קענט צומאַכען פון דעם טומעל. ווער וואוינט ביי אייך אין די
גומערן ווי מ'האַט אַ גאַנצע גאַכט געלאָכט און געזונגען?
מ א ר ט אַ : עפעס אַ רוססישער אָפיציר וועלכער פער-
ברענגט גאַנצע טעג מיט שאַנסאַנעטען. זעהר אַ רייכער מאַן.
א ס ת ר : אין דעם האָטעל אַ רייכער רוס. ווי קומט
דאָס?

מ א ר ט אַ : ווייל דאָ איז איהם געוויס בעקוועמער. איהר
וועט נאָך לאַנג פערבלייבען דאָ אין האָטעל?
א ס ת ר : ניין. מיר רעכענען זיך מאַרגען איבערקליי-
בען אין אַ פּריואַט וואוינונג. (אב)
מ א ר ט ע : (ברומט אונטער דער נאָז) אַזעלכע קבצנים וואוי-
נען אין האָטעל. (אב)

(אויפטריט אסטעלי № 1)

א ס ט ע ל : (קומט ארויס אינגאנצען אַנגעצויגען. צום אַזעלכען האַלט
האַלב אַפּען די טיר) האָ, האָ! איך געה אַליין.

ט ר ו ב ע צ ק ו י : (פון אונטער די קאַלסען) וואָרט איך
געה שוין. (קומט ארויס אין ציוויל קליידער)

ע ס ט ע ל י : אין אַניפאָרם פון רוססישען אָפיציר
ביסטו שענער.

ט ר ו ב ע צ ק ו י : אויף דער גאַס דאַרף איך נישט
געהען אין אַניפאָרם, איך בין דאָך איין אָפיציר פון פעטלוי-
רעס אַרמעע

ע ס ט ע ל י : נו וואָס איז?

ט ר ו ב ע צ ק ו י : די פּראָנצויזען בעציהען זיך צו אינז
עפּיס מיט פּעראַכטונג.

ע ס ט ע ל י : מן הסתם זענט איר מעהר נישט ווערט.
(לאַכט קאָקעטירט פאַרן שפיגל)

ט ר ו ב ע צ ק ו י : נו געהען מיר אין שאַנטאָן אויף
אַווענדברויט?

ע ס ט ע ל י : יאָ. נאָר אין שאַנטאָן ווי איך זינג. דאָרט
איז פרעהליך. אמת?

(אויפטריט מארטאָ מיט אַ שעלעכעל מילך)

מ א ר ט אַ : די הערשאַפט גייען שוין אַוועק. מעג איך
שוין אויפּרוימען?

ט ר ו ב ע צ ק ו י : יאָ. אָבער מיר וועלען באַלד צו-
ריקומען.

ע ס ט ע ל י : (דערוועגס מילך) מילך? איר וויל טאַקע
טרינקען. (ווייל נעמען)

מ א ר ט אַ : ניין. דאָס איז פאַר דעם קינד № 5

ט ר ו ב ע צ ק ו י : ווער וווינט ביי אייך אין № 5

מ א ר ט אַ : עפּיס אַ פאַמיליע רוסישע יודן.

ט ר ו ב ע צ ק ו י : (ביי) יודן. אומעטום יודן. וויפיל

מ'האַט זיי אויסגעשניטען, און זיי זענען נאָך אַלץ דאָ. עך אונז-
זערע כלאַפּצעס זאָלען דאָ זיין וואָלט שוין קיין איין יוד נישט
געבליבען.

(אויפטריט אסתר מיטן קינד אויף דער האַנד)

מ א ר ט אַ : אָט האָט איהר מילך

א ס ת ר : איך דאַנק אייך. (נעמט די מילך)

ע ס ט ע ל י : אַך אַ בייבי! ווייזט דאָס מיר. (כאַפּט ביי

אַסתרן דאָס קינד. קוקט אויף דעם ערשטויגט) אַך וואָס אַ מערדערישער

אויגען ביי דעם קינד. דער טאַטע פון דעם קינד האָט בע-

דאַרפט זיין אַ גולן. דאָס איז אייער קינד?

א ס ת ר : ניין. מיין שוועסטערס.

ע ס ט ע ל י : אָבער צו וועמען איז דאָס עהנליך??

עפּיס אַבעקאַנטער פנים. (צו טרובעצקוי) קוק נאָר פּעטראַ

וואָס פאַר אַ שרעקליך פנים ביי דעם קינד.

ט ר ו ב ע צ ק ו י : נ ו ק ק א ו י פ א ז ש י ד א ח ס ק י ק י ב .
פ . א ב ש י י ל י ק .

ע ס ט ל : א ב ע ר ז ע ה , א ב ע ק א נ ט ג ע ז י כ ט ... ז י י נ ע א ו י ג ע נ
ד ע ר מ א : ע נ מ י ק א י נ ע מ י צ ע נ . (ח א ר פ ט א ב ל י ק א ו י פ ט ר ו ב ע צ ק ו י) ז י י נ ע
א ו י ג ע נ , ק י ק פ ע ט ר א , ע ר א י ז ז ע ה ר ע ה נ ל י ק צ ו ד י ר .

ט ר ו ב ע צ ק ו י : צ ו מ י ר ? ה א , ה א ח א ! (ק ו ק א ו י ג ע נ
ק י נ ד) ו י ר ק ל י ק א ס ל א ו י ש פ נ י מ . ד א ק א י ו ר י ש ק י נ ד . מ ' ו ו א ל ט
א י מ ב ע ד א ר פ ט ד א ק ק ע פ ע ל א ר א ב ר י י ס ע נ . (א ס ת ר ד ע ר ש ר ע ק ט ז י , כ א פ ט
ב י א י ר ד א ק ק י נ ד) ו ו ע ר א י ז ד ע ר ט א ט ע פ ו נ ד ע מ ק י נ ד ?

א ס ת ר : א ב א ו ו א ו ס ט ע ר מ ע ר ד ע ר א ו י פ ד ע ר א ו ק ר י י נ ע ! ...
ט ר ו ב ע צ ק ו י : (ע ר ש ט ו י נ ט) ה מ ! ו ו א י נ ד ע ר ל י ק ! (צ ו ע ס ט ע -
ז י) נ ו ק י מ ! (ב י י ד ע א ב)

מ א ר ט ע : א ב י י ו ע ר ה ע ר ר א ב ע ר א מ י ל ד ע ר . ע ר ג י ט
ט ר י נ ק ג ע ל ר . מ ע נ מ ו ז א י י ע ר צ י מ ע ר א ו י פ ר ו י מ ע נ . א י ר ו ו ע ט ד ע ר -
ו י י ל ד א פ א ר ב ר ע נ ג ע נ . (א ב א י נ צ י מ ע ר)

א ס ת ר : (ש ט י י ט ד ע ר ש ר א ק ע נ . ק ו ק ט ז י נ א ק) ו ו ע ר א י ז ע ר ?
ע פ י ס א ש ר ע ק ה א ק מ י ק א ר ו מ ג ע כ א פ ט ... (ש ט י י ט ס א ר ק ע ר ט)
(א ו י פ ט ר י ט ס א ב י נ ע)

ס א ב י נ ע : ו ו א ק ב י ס ט ו א ו י פ א ר ט ר א כ ט א ס ת ר ?
א ס ת ר : (ג י ט א צ י ט ע ר) ד א ק ב י ס ט ד ו ? ד ו ה א ק ט א י מ
ג י ש ט ב א מ ע ר ק ט ?

ס א ב י נ ע : ו ו ע מ ע נ ?
א ס ת ר : ד ע מ א פ י צ י ר פ ו נ ד ע מ נ ו מ ע ר .
ס א ב י נ ע : ג י י נ . ו ו א ק א י ז ד ע נ ?

א ס ת ר : (פ פ ט ר א כ ט ז י) ג א ר נ י ש ט , ג ל א ט א ו י . א ט ה א ב
א י ק ב ע ק ו מ ע נ מ י ל ק פ א ר נ ק י נ ד .
ס א ב י נ ע : (י ע צ ט ז י ק צ ו מ ט י ש) ע ר א י ז ע פ י ס ג י ש ט ג ע ו ו נ ד .

ע ר ה א ק א ג א נ צ ע נ א כ ט ג ע ו ו י י נ ט .
א ס ת ר : י ה ו ש ע א י ז ד י נ א כ ט א פ א ר מ א ל צ ו א י מ א -
ד א פ ג ע ג א נ ג ע נ . ד ו ו ו י י ס ט , א ז י ה ו ש ע פ י ה ל ט ע פ י ס צ ו א י מ א צ ע ר ט -
ל י כ ק י י . א ו נ ד א ק צ י ט ע ר ט ע ר א ו י פ י ע ד ע ס מ א ל ו ו ע נ ע ר ג י ט
א ו י פ א י מ א ק י ק .

ס א ב י נ ע : (ט ר ו י י ר ג) ו ו א ק א י ז ד א ק ק ל י י נ ע ב א ש ע פ ט -
ג י ש ש ו ל ד י ג ? ...

א ס ת ר : ד ו ה א ק ט א י צ ט ד א ק ק י נ ד ש ט א ר ק ל י ב , ס א ב י נ ע ?
ס א ב י נ ע : א י ק ב י נ ד א ק א מ א מ ע , ס א י ז ד א ק מ י י נ
ק י נ ד ... א ו נ ד א ק ה א ב א י ק מ ו ר א א ו י פ ד ע מ ק י נ ד צ ו צ ו ק ע נ ... ו ו ע נ
ד א ק ק י נ ד ע פ ע נ ט א ו י פ ד י צ ו ו י ג ר א ע א ו י ג ע נ ג י י ט מ י ר ד ו ר כ א
ש ו י ד ע ר ד ו ר כ נ ל י י ב ... ע ר ה א ק ז י י נ א ב ל י ק ... פ ו נ ד י ק ל י י נ ע
א ו י ג ע נ ק ו ק ט א ר ו י ס א ט ר י ש ע ו ו י ל ד ק י י ט ... ע פ ע ס א ג ו ל נ ל י ג ט
א י נ ד י א ו י ג ע נ ... א ו נ ד א ק ה א ב א י ק א ו י פ ד ע מ ק י נ ד ר ח מ נ ו ת ...
א ס ת ר : ה ע ר ק ע נ ו ו י ס ע נ ו ו א ק ד א ק ק י נ ד ו ו ע ט ז י י נ א
מ א ל . ס ' ק ע נ ו ו י י נ א ז ע ר ו ו ע ט א ו י פ ו ח א ק ס ע נ א י י נ א ר ג ט ל י כ ע ר ג ו -
ט ה ע ר צ י ג ע ר מ ע נ ט ש .

ס א ב י נ ע : ג י י נ . ד א ק ק ע נ ג א ר נ י ש ט מ ע ג ל י ק ז י י נ . א
ק י נ ד ו ו א ק ו ו ע ר ט ג י ש ט ג ע ב ו י ר ע נ ד ו ר כ ל י ב ע ג א ר ב י א ו ע ל כ ע
א ו מ ש ט ע נ ד ע נ מ ו ז א ר ו צ ח ז י י נ ... ו ו ע נ א י ק ד ר י ק ד א ק ק י נ ד צ ו
מ י י נ ה א ר ק פ י ה ל א י ק ד י ג ר ע ס ט ע ל י י ד ע נ ש א פ ט ל י כ ע מ ו ט ע ר ל י ב ע .
נ א ר א י נ ד ע ר ז ע ל ב ע ר צ י י ט פ י ה ל א י ק א ז א י ק ה א ל ט א מ ע ר D ע ר ,
א ש ל א נ ג ... ד א ק ג ע ו ו י י נ פ ו נ ד ע מ ק י נ ד ר י י ס ט מ י ר מ י י נ ה א ר ק .
א י נ ד ע ר ז ע ל ב ע ר צ י י ט ה ע ר א י ק י ע נ ע ק ו ל ו ת א ו נ פ י י פ ע ר י י , י ע -
ב ע ה י ל ק ג ע ש ר י י ע נ ו ו ש ג ע נ ר ע ט ו נ ג .

א ס ת ר : ז א ק מ ע נ א פ ש ר ד א ק ק י נ ד א ו ו ע ק ג ע ב ע נ א י נ
פ י נ ד ע ל - ה י י ז א ו נ ע ס ז א ק ז י ק ד א ר ט ד ע ר צ י ע נ ?

ס א ב י נ ע : (ד ע ר ש ר א ק ע נ) מ י י נ ק י נ ד א ו ו ע ק ג ע ב ע נ ! צ ו -
ב ע מ ע נ ב י מ י ר מ י י נ ק י נ ד ! ג י י נ , ד א ק ו ו ע ל א י ק ג י ש ט ל א ו ע נ
(כ א פ ט ב י א י ר ד א ק ק י נ ד , ד ר י ק ט ד א ק צ ו ז י) מ י י נ א ר ע מ ק י נ ד . מ ו ו י ל
ד י ר צ ו נ ע מ ע נ פ ו נ ד י י נ מ א מ ע נ .

א ס ת ר : א י נ ד א ק ה א ק ט ו ז י ק ג ע ו ו א ל ט פ ע ר ס מ ע נ ו ו ע נ
ד ו ה א ק ט ז י ק ד ע ר ו ו י י ס ט א ז ד ו ב י ז ט ש ו ו א נ ג ע ר .

ס א ב י נ ע : א י ק ב י נ ב י נ א י צ ט ב י י ז א ו י פ א י י ק פ א ר
ו ו א ק א י ר ה א ק מ י ק ג י ש ט ג ע ל א ז ט ד א מ א ל ס ד א ק פ ל ע ש ע ל ע ס מ
א ו י ס ט ר י נ ק ע נ . א י ק ה א ב נ א ר א י מ , ד ע מ ש ל א נ ג ו ו א ק א י ק ה א ב
ג ע כ ר א ג ע נ א י נ ט ע ר מ י י נ ה א ר ק ג ע ו ו א ל ט פ ט ר ק . א י ר ה א ק מ י ק א ב -

געהאלטען דערפון און איצט ווילט איר מיר דאס קינד צונעמען.
דעם זעלבען שלאנג האט איר האב געהאלט טויטען, הען איר
האב איהם נאך נישט געקענט.

א ס ת ר : קינער חיל דאס ביי דיר נישט צונעמען. איר
האב נאך אזוי גלאט געזאגט. מיר וועלן זיך באמיען אין דעם
קינד גוטע מידות איינצופלאנצען... האט קינד וועט גארנישט היי-
סען די שרעקליכע טראגעדיע פון זיין מוטער !...

ס א ב י נ ע : ניין. דאס קינד וועט זיין א גולן. דאס
קינד וועט אויפחאקסען און נקמה נעמען פאר זיין מאמען. דאס
קינד וועט אין זיך איינזויגען צוזאמען מיט דער מילך פיינער
דעם האט איר גיפט פון זיין מאמען צו די מערדער. דאס קינד
וועט זיין א גולן, אבער נאך פאר ווינע אייגענע פרודער די
אוקריינער. איר וועל אים לערנען האסען. האסען ביז צום טויט
דעם שטאם פון וואנען ער קומט ארויס. און דאס וועט זיין מיין
נקמה.

א ס ת ר : און — אין באריסען האסטו שוין פארגעסען ?
ס א ב י נ ע : (טרויריק) אמת. אט דער לעבעדיגער עדות
פון מיין שאנדע וועט אים פון מיר אפשטויסען. (וויינט)
א ס ת ר : ניין. דאס וועט ער נישט טון. ער איז א
אָרנטליכער מענטש און האט דאך ליב. דארפסט נישט וויינען,
סאבינע. (אט אין צווייטען צימער)

ס א ב י נ ע : (קוקט אויף דעם קינד) אָרעם קינד מיינס, דו
פיהלסט נישט דיין מאמעס האַרץ, ווער ווייסט וואָס דאָך ערוואַרט
אין דער צוקונפט. דורך דיר וועט זיין מאמע זיין אומגליק-
לעך אויף איר נאָנץ לעבען. (וויינט)
(אויפטריט באַריס)

ב אַ ר י ס : (קוקט סאבינע) דו האָסט חידער געוויינט סא-
בינע ? עס מוז דאָך אַ מאָל איין ענדע נעמען. נישט שטענדיק
קען דאָך אַ מענטש וויינען. דו פאַרביטערסט מיר און דיר דאָס
לעבען מיט דיין וויינען. (נעמט זי ארום)
ס א ב י נ ע : דו ביסט אַ גוטער באַריס, דו ליבסט מיך.
אָבער דער צייכען פון מיין שאַנדע וועט שטענדיק שטיין צוויי-
32

שען אונז און צושטערטן אונזער גליק. איר פיהל דאס באַריס.
ב אַ ר י ס : ניין, מיין טייערע. נישט קיין שאַנד-צייכען
איז דאָס קינד דיינס. דאָס איז אַ לעבעדיקער עדות פון דעם
גרויסען קוואַל פון יודישע צרות. קוקענדיק אויף דעם קינד וועל
איר שטענדיק געדענקען אז דו ביסט איין אומשוואַכער קרבן.
קוועל דאָך נישט מיט דעם געדאַנק סאבינע, טרוי דאָך אַן אין
מיר, גיב איבער דיין גורל אין מיין האַנד און מיר וועלען צו-
פרידען זיין.

ס א ב י נ ע : דו ביסט זעהר אַ גוטער באַריס. איר גלויב
דיר און טרוי דיר, ווען נישט דאָס קינד וואָלט איר אפשר פאַר-
געסען אין דער פאַרגאַנגענהייט, נאָך מיט אים איז דאָס שווער.
ב אַ ר י ס : מ'דאַרף די פאַרגאַנגענהייט נישט דערמאָנען.
דאָן וועט מען זי פאַרגעסען.

(אויפטריט אסתר און מאַרטא)
א ס ת ר : שוין אויפגערוימט. יעצט מוז מען דאָרט ריין
מאַכען (אט אין 1 א).
א ס ת ר : (צו באַריסען) אַליין געקומען. וואו איז יהושע ?
ב אַ ר י ס : ער וועט געוויס באַלד קומען. איר ווייסט נישט
וואָס מיט אים קומט פאַר אַזוינס. צי האָט ער איינגערעדט אַז
ער האָט דאָ געטראָפּען דעם באַנדיט טרובעצקוי, אָדער ער האָט
אים ווירקליך געטראָפּען.

א ס ת ר : (ניט אַ ציטער, וואַרפט אַ בליק אויף דער טיר 1 א אפּאַרט)
זאָל דאָס אמת זיין : (שטייט פאַרטראַכט)
ב אַ ר י ס : מיר גייען ביידע איצט צוריק פון דער פּאַב-
ליק דורך דער בעלערנאנד מישעל גאַס. דערזעהט ער עפּיס עמ-
צען. רייסט זיך פּלוצלינג אוועק פון מיר מיט אַ געשריי. דאָס
איז ער און אַנטלויפט. איר האָב אים פון די אויגען פאַרלוירען.
איר האָב געמיינט אַז ער איז שוין דאָ.

ס א ב י נ ע : איר האָב אויך באַמערקט אַז אין דער
לעצטער צייט איז ער זעהר צורידערט און נערוועאיש. מיר דוכט
זיך אָבער אַז דאָס קומט פון דעם וואָס ער אַרבייט שווער.
באַזוכען דעם אינסטיטוט און אַרבייטען אין אַ פאַבריק ביי אַ זעלכע
33

שחפרע אומשטענדן איז צו שווער פאר אים.

(אויפטריט יהושע צורידערט)

יהושע: איך האב א טעות געהאט. דאס איז נישט גע-
ווען ער. איך וועל אים אפאל אויסגעפונען.

אסתר: ווער? פון וועמען רעדסטו.

יהושע: דער מערדער פיאטר טרובעצקוי אין פאריז.

סאבינע: מיך שוידערט. איך האב מורא.

אסתר: דאס קען דאך נישט מעגליך זיין. ווי קומט ער
קין פאריז? דו מוזט א טעות האבען. ער ווילדעוועט נאך מיט
זיינע היידעמאקס אויף דער אוקריינע.

באריס: איך זאג אויך דאס זעלבע. דיר חייט זיך
נאך אזוי אויס.

יהושע: ניין. איך האב אים געזעהען. געזעהען מיט
מינע אויגען שוין א לאנגע צייט. איך האב אים געזעהען.
איך האב אים איינגעזען באמערקט אויף בעלזא-ארענא מישעל גאס.
איך בין פארציטערט געווארען. דאס גאנצע בלוט איז אין מיר
פערגליווערט געווארען. איך האב מיך געוואלט אויף אים ווארפען
און איהם מיט מינע הענט דערשטיקען. איז ער אבער פארשווייג-
דען געווארען צווישען פובליקום (חייט זיך דעם שטייט).

אסתר: דאנקען גאט וואס ער איז פארשוויגדען געווארען.
א נישט וואלט נאך א גרויסער אומגליק אויף אינא געקומען.

יהושע: (פעסט) ניין. איך וועל נישט רוהען ביז איך
וועל איהם אויסגעפונען. פאריז איז גרויס. אבער איך וועל אים געפ-
נען און ווי א חונד אים דערשיקען. נקמה וועל איך נעמען פאר
מינע עלטערנס פארגאסען בלוט. פאר דער געשענדעטער יונגער
שוועסטער.

אסתר: (נעמט אים צערטליך צוים) יהושע ליבער. גיב אויף
דיין פלאן. פארגעס אין דיין נקמה. דאס קען אונז אין גרעסטען אומ-
גליק ברענגען.

יהושע: וואס, איך זאל אויפגעבען מיין פלאן וועגען
נקמה? וועגען נקמה נעמען פון איינעם פון די פילטויענע.

סער אוקריינער מערדער! ניין אסתר, דאס נישט. ווי טייער
איהר זענט אלע ביי מיר, איז דאך טייערער ביי מיר דער דאָרשט
פון נקמה. דאס שרעקליכע בילד פון מינע דערשטאָסענע על סע
פון מיין אומגליקליכער שוועסטער שטייט מיר שטענדיק פאר
אויגען. און פאָדערט פון מיר איך זאל נקמה נעמען. און א
וועל דאס טון. איך וועל אים זוכען און געפונען. (רעדט זי)

אסתר: עפעס האט זיך מיר אין הארצען אָנגעריסען.
א שוידער נעמט מיך דורך. וואוהין איז ער געלאָפּען?

סאבינע: באַריס, איך בעט דייך. קער איהם צוריק.

איך שרעק מיך פאר עפעס.

באריס: איהר שרעק זיך אומזיסט. אים דאכט זיך נאך
אויס צו ער האט געזעהן דעם מערדער. דאס איז א זאך וואס
איז אונמעגליך. דאך וועל איך אים באלד צוריקברענגען. (זיט)
אסתר: (פארצווייטעלט קוקט אויף דער טיר ג'1) דאס איז ער!

יאָ ער איז אין פאריז.

סאבינע: שרעק מיך נישט אסתר-ל. איך האב מורא.
מיר דוכט זיך אז איך הער יענען געשריי. (ציטערט) קום אין
שטויב אריין.

אסתר: (פארקלערט) ווי קומט ער צוהער? ... אין גראדע
אין דעם האַטעל. (צו סאבינע) מיר מוזען זיך מאַרגען איבער-
קלויבען אין א פרוואַט וואָנהונג.

(אויפטריט מאַרטאָ פון 1 אט)

מאָרטאָ: וועט איר נאך עפּיס פאַרלאָנגענען איידער
איך גיי שלאָפּען?

מאָרטאָ: מילך פאַר דעם קינד אויף ביי נאכט (גיט
איר דאָס שעלעכעל)

מאָרטאָ: איך ברענג באלד! (זיט. סאבינע און אסתר צו איר
ציכער)

(אויפטריט באַריס און יהושע)

באריס: דאס איז נאך איין איינבילדונג פון דיין ווייט.
און דערווייל שרעקסטו איבער די פרויען.

יהושע: ניין. איך האב אים געזעהן. איך בין זיכער

אז איך האָב געזעהן. אין אפשר... ניין. איך האָב קיין טעות נישט.
(ביידע אָב אין זימער)

(אויפטריט טרובעצקוי און עסטעלי)

עסטעלי: (גייט פריער עטוואס פרייליך. טוט אויס די האנדש)
זאגט זיי איינע מיט) הא! געווען פרייליך? ביי אייך אין רוקלאַנד
היילט מען זיך נישט אזוי ווי ביי אונז אין פאריז (זעצט זיך צום
מיט. ביסט זיך אן א גלאז וואסער)

טרובעצקוי: מיר האָבען איצט אויף אונזער אויף-
ריינע איין אנדער פארוויילונג. אונז פארוויילען איצט די יודען
וועלכע מיר קוילען אויס מאסענווייז. דאָס איז ביי אונז דאָס
בעסטע פארוויילונג.

עסטעלי: דאָס איז דאָך נישט פארוויילונג. דאָס
איז דאָך מערדעריי.

טרובעצקוי: מערדעריי? הא, הא, הא! יודען שחטען
הייסט ביי זיי מערדעריי! איהר פאריזער זענט זעהר סענטימענט-
טאל און נאז. ביי אייך היילט מען זיך מיט זינגערענס אין
די קאבארטען. אָבער מיר האָבער די שענסטע מיידלעך... אַך.
מיידלעך האָבען די פארשאלטנענע יודען זעהר שיינע.

עסטעלי: (קוקט אויף אים ערשטוינט) דו הייסט, טיילמאָל
האָב איך פאר דיר מורא. עפּיס מערדערליכעס ליגט אין דיינע
אויגען וואָס מיר קימערן. וואָס שטויסט מיר אָב פון דיר. ווען
אַלע רוסען זאָלען זיין ענליך צו דיר, וואָלט קיין איין מעדעל
אייך נישט ליב געהאַט.

טרובעצקוי: (גראב) מיר דארפען נישט די ליבע.
מיר דארפען די פרוי!... און דאָס האָבען מיר ביי אונז איבער-
גענוג... אייך פאריזערן דארף מען קויפען פאר געלד, און ביי
אונז אויף דער אוקריינע נעמען מיר דאָס אומזיסט...

עסטעלי: דו ביסט א שרעקליכער מענטש, איך
האָב מורא פאר דיר.

טרובעצקוי: דו האָסט מורא פאר מיר, ווייל
אַלע האָבען פאר מיר מורא. אין דאָך האָסטו מיר ליב. נו
דו בלייבסט?

עסטעלי: וועט זיין שאַמפאָנער? הייס ברענגען
שאַמפאָנער און זאָל זיין פרייליך!

(אויפטריט מאַרטא מיט מילך)

עסטעלי: ווידער מילך? ניין. שאַמפאָנער ברענגט!
(אָב אין נומ' 1)

טרובעצקוי: איך האָב דאָך געהערט אז מ'דארף
שאַמפאָנער. (זי ויצט פראַפיל צו דער טיר)

מאָרטא: באַלד! (קלאַפט אין נומ' 5) אַם האָט איר
מילך. (שטעלט אויפן טיש, אָב)

(אויפטריט סאַבינע מיטן קינד)

סאַבינע: (קומט ארויס פון דער טיר, מאַכט אַייגיגע שריט, דער-
זעצט טרובעצקוי, גיט א צישער, קוקט אויף איהם מיט שרעק) ווער איז ער?
איך האָב איהם דאָכט זיך שוין געזעהן.

טרובעצקוי: (הרייט אויס דעם קאפ, שטעלט זיך פלוצלינג
אויף) א קענטיק פנים! (מאכט א שריט)

סאַבינע: (גיט א געשריי) דאָס איז ער! (כאַפט ווך אן
אין א שטוהל)

(אויפטריט יהושע אָן א היטעל, צושראָקען)

יהושע: וואָס איז? (דערזעהט טרובעצקוי כאַפט זיך פארן
הארץ) דאָס איז ער! (צו איהם) דו קענסט מיר??

טרובעצקוי: (טרעט אָב אביסעל דערשראָקען) ווער
ביסטו?

יהושע: איך בין דער דאָקקאָר פון וואָראַכאָוו וואָס
האָט דיר דיין וואונד פערבונדען און דערפאר האָסטו מיינע
עלטערען דערשאָסען, און מיין שוועסטער געשענדעט (הייזט אויף
סאַבינע) אַט דאָס איז דיין קרבן און דאָס קינד איז דיינס. די
שעה פון נקמה איז געקומען (שיינט אין איהם צוויי מאל, ער פאלט, יהושע
בלייבט שטיין מיטן רעוואַלוער, פון אַלע סירען קומען אַרויס מענטשען).

סאַבינע: (מיט א פערצווייפלט געשרי) וואָס האָסטו
געטון?

יהושע: איך האָב נקמה גענומען!

פאָרהאַנג

4-טער אקט

די ביהנע שטעלט פאר א געריכט זאל. די עסטראדע פון די ריכטער ביי דער
וואג-סצענע אין דער לינקער זייט. די געשטאנענע ריכטער אין דער צווייטער
זאגן פון דער לינקער זייט. די עסטראדע פאר די געשטאנענע ריכטער פון זיין
עטלעכע העכער פון דער עסטראדע פון געריכט. דאס פראקוראָר טישעל לינקס ער-
שטער פלאץ גייריגער פון דער ריכטער עסטראדע. דאס פאר פאר דעם בעשול-
דינטען עטלעכע טיפער אין מיט ביהנע. דער שטענדער פאר דעם פערטיידיגער אין
דער רעכטער זייט נעהנטער צו דער ראמע. ביי דער רעכטער זאגן בענק פארן
פובליקום. איינגאנג פאר די ריכטער אונטער זייער עסטראדע. הויפט איינגאנג פון
מיט ביהנע אין א טיר אין לעצטען פלאץ רעכטס. ווען דער פארהאנג הויבט זיך
אויף גיין די ביהנע לעדיג. דער געריכטס קאמיסאר פירט אריין אסתר, סאבינא
און באריסא און זעצט זיי אויף דער ערשטער באנק פארן פובליקום:

געריכטס-קאמ. דער פראצעס וועט זיך באַלד
אָנפאַנגען. (צב. דורך די עסטראדע פון די ריכטער).

אסתר דאָ וועט זיך ענדיגען זיין טראַגעדיע!
סאבינע מיר קלאַפט שטאַק דאָס האַרץ. שוין צוויי-
לאנג איהם נישט געזעהן. אַרימער ברודער מיינער. ער האָט
פיעל מעהר געליטען ווי מיר אלע.

אסתר: זיין באַשולדיג פסק וועט איבערייסען די
לעצטע פערדעם וואָט פערבונדען מיך מוטן לעבען.

באריס: בערוהיגט אייך נאר נישט צווייפלען, ס'קען
מעגליך זיין אז דאָס געריכט זאל איהם בעפרייען.

אסתר: איך גלויב נישט אין דער מענטשליכער גע-
רעכטיקייט ווען עס האַנדעלט זיך וועגען יודען. מיין האַרץ
זאָגט מיר עפּים שרעקליכעס פאַר.

סאבינע: מיין אומגליקליכער ברודער! איהם דעם
גוטען ליבען יהושען איצט משפטן אַלס איינפאַכער מערדער!
היינט.

באריס: (הויט זיך די טרערן) נאָר נישט פערצחיים-
לען. ס'קען נאָך אַלץ גוט זיין.

(אויפטרעט אדוואקאט)

באריס: (זינט צו צו איהם) איז דאָ אַ האַפנונג אריין
זיין בעפרייאונג?

אדוואקאט: דאָס קען מען פאַראויס נישט וויסען.
דאָ האַנדעלט זיך וועגען אַ מאַרד' און דאָס פראַנצויזישע גע-
ריכט איז זעהר שטרענג צו אַזא פערברעכען.

אסתר: רעטעט איהם ווען איהר קענט. אין זיין
בעפרייאונג הענגט דער גורל פון אייניגע מענשען העלכע האָ-
בען איבערגעלעבט די שרעקליכסטע צרות...

אדוואקאט: איך וועל טהון אַלץ וואָס ס'ליגט
נאָך אין מיין מאַכט. דאָס פראַנצויזישע געריכט איז שטרענג
אַפער עהרליך. (זעט זיך ביי זיין טיש, פון רעכטס קומט אריין יהושע אין
געלייטונג פון צוויי זשענעראלס, ער איז בלאַס, אַנגעזערט און אייבערקערשטע

דעזינענייט זי פאכט ער אייניגע שריט אַבער ער בלייבט שטען אן כח)
אסתר: (פאָלט צו צו איהם) מיין אומגליקליכער יהושע!
סאבינע: (קלאַמערט זיך אן אין איהם). ברודער! מיין

אומגליקליכער ברודער!
יהושע: (זיסערט אויף נעמט זיי ארום) איך האָב אייך

הידער נעבען מיר. מיר זענען ווידער צוזאַמען. אַה דאָס בענ-
קעניש נאָך אייך אין טורמע האָט מיך שיער משוגע גע-
מאַכט. ליבער טייערע קרבנות מיינע. איהר לעבט? איהר זענט

געזונד: דאָס איז שוין פאַר מיר דאָס גרעסטע גליק! (זיינט).
אסתר: לעבען אָן דיר איז קיין לעבען נישט. איך

וועל מיט דיר טיילען דיין גורל. איך וועל זיין דאָרט וואו דו
וועסט זיין. און ווען מ'וועט דיך חלילה צום טויט פערמשפטען
וועט דיין אסתר אויך נישט לעבען.

יהושע: (הויט צו צו זיך סאבינע) ווי טייער די מי-
נוטען זענען פאַר מיר. איך בין איצט גליקליך וואָס איך זעה
אייך ווידער מיינע ליבער. אומגליקליך שוועסטערל מיינס דו

האַסט מעהר איבערגעליטען ווי דיין ברודער. איך האָב פאַר-
אונזערע עלטערערענט פערנאָסען בלוט און פאַר דיר שוועסטערל
נקמה גענומען. איך האָב שוין אַנגעהעלט אין בין שוין מער.

איך קען שוין נישט מפהר. די צרות האבען מיך דערשלאגען.
דער טויט וועט זיין מיין בעפרייער. איהר אבער דארפט לעבען!
באריס! פריינד! איך לאז דיר איבער אַט די צוויי אומגליקליי-
כע קרבנות. איך בעט דיר, היט זיי אָב. זיי צו זיי אַלץ.
פערטרעט זיי מיין אָרט! גיב מיר דיין וואָרט באַריס אַז וואָס ס'זאָל
מיט מיר נישט געשעהן וועסטו די צוויי יתומים אָבהיטען און
זאָרגען פאַר זיי!

באָריס: (מיט טרערען) איך גיב דיר מיין וואָרט
יהושע! ס'קומען אַריין פּובליקום צווישן זיי עסטעלי און מאַרטע, אַלע פער-
נעמען די פלעצער).

(אויפטריט קאַמיסאַר)

קאַמיסאַר: אויפשעהן! דאָס געריכט קומט! (אַלע
שטענען אויף. די ריכטער קומען אַריין פערנעמען זייערע זיטער).

פאַרזיצענ: עס וועט בעטראַכט ווערען דאָס
פּראָצעס פון רוסישען אונטערטאָן יהושע כאַסווין וואָס האָט
דערשאַסען דעם רוסישען אונטערטאָן פיאָטר טרובעצקוי. (צוט)
דעם 23 פעברואַר 1921 ערף אַזייגער ביינאַכט אין האַטעל בלעו
אין קאנראַקעט גאָס. האָט דער בעשולדיגטער יהושע כאַסווין
דורך צוויי רעוואָלוצערען שאַסען ערמאָרדעט דעם רוסישען אָפי-
ציר פיאָטר טרובעצקוי. (צי יהושען) יהושע כאַסווין. איהר אַנער-
קענט זיך פאַר שולדיג אין ערמאָרדען פיאָטר טרובעצקוי? (יהושע
שווייגט, קוקט פאַר זיך ווי פאַרשטימערט)

אַדוואָקאַט: (ניט איהם אַ קליינעם שטאַק) מען פרעגט
דאָך אייך! יהושע בלייבט בלייבנדיג).

פאַרזיצענ: איך פרעג אייך נאָכאַמאָל.
איהר אַנערקענט זיך פאַר שולדיג אין ערמאָרדען פיאָטר טרובעצקוי?
בעקומט נישט קיין ענטפער עטוואָס אונגעוואָנענדיג. ווען איהר זענט דעם
מאָרד בעגאַנגען זענט איהר געווען דרייטער ווי איצט?
(יהושע וויינט בערוועיש ציט זיך צונויף דאָלט ביי פלעק, דער קאַמיסאַר האַלט
איהם אינטער זענט איהם אַנידער)

פאַרזיצענ: (קוקט זיך אַרום זיין בליק פאַלט אויף טעבליען)
איך האָב נאָמה גענומען (די געשוואוירענע ריכטער זאָגען איבער פון נאָ-
טרייט אויס הויך "פו" ו)

פאַרזיצענ: ער: הערר געשוואוירענער ריכטער
עמיל פאַנטאַזינע! איך רוף אייך צו אָרדענונג פאַרן אויסגעשרעה
"פו" נישט דאָ איז דער פלעק פאַר אַזעלכע פראָצען. דאָס גע-
ריכט טרעט צו צום אויסהערען די עדות! (רופט) פריילייך עס!
טעלי גאַנדאַר! (עסטעלי געהט צו צום טיש) איהר הייסט עסטעלי
גאַנדאַר אַ קאַבאַרעט זינגער?

עסטעלי: יאָ די זעלבסט!
פאַרזיצענ: וואָס קענט איהר אונז מיט-ען ווע-
גען דעם מאָרד פון פיאָטר טרובעצקוי? האָט איהר זיך מיט
איהם לאַנג געקענט?

עסטעלי: איך האָב זיך מיט איהם בעקענט אין
קאַבאַרעט וואו איך זינג. ער איז געווען אַ מילדער מענטש. געלד
האַט ער געהאַט גענוג. איך האָב איהם בעגלייט אַהיים ביז אין
קאַרידאָר פון האַטעל. מיר האָבען נאָך אַ ביסעל געפליידערט.
ער האָט מיר געזאָגט אַז ביי זיי אויף דער אוקרייניש האָט ער
געהאַט זעהר פיעל מעדלעך. מיך האָט דאָס אַביסעל פערדראָסען.
איך האָב מיך מיט איהם געזעגענט און בין אַרויסגעגאַנגען אין
דער מינוט ווען דער בעשולדיגטער איז אַריינגעקומען. פלוצלינג
האַב איך דערהערט צוויי שאַס. איך בין באַלד צוריקגעלאָפּען
און דערוועגן אַז מיין קאוואַלער ליגעט טויט און נעבען איהם
שטייט דער בעשולדיגטער מיט אַ רויכענדען רעוואָלוצער.

פאַרזיצענ: דער מערדער האָט געוואָלט אַנטלוי-
פּען און איהר האָט איהם פּערהאַלטען?

עסטעלי: גיין. ער איז געשטאַנען נעבען טויטען.
און אויף זיין פנים האָט זיך בעמערקט אַ צופריעדענער שמייכל.
הען פאַליציי איז געקומען האָט ער זיי איבערגעגעבען דעם רע-
וואָלוצער און מיט זיי געגאַנגען.

סאַבינע: באַריס! מיך שרעקט דאָס האַרץ פאַר
איהם!

באריס: בערוהיג דיר. זיי שטארק ביי דיר.
אדוואקאט: וואס קענט איהר אונז זאגן ווע-
גן כאראקטער פון דערהרגעטען. איז ער געווען א טאשע מיט
א גוטען כאראקטער?

עסטעלי: צו מיר איז ער געווען נישט שלעכט, נאר
אפטמאל פלעג איך פאר איהם מורא האבען. אין זיינע אויגען
איז געלעגן עפעס א ווילדקייט, עפעס שרעקליכעס וואס עס
עס פלעגט מיר פון איהם אפשוויסען. (זעט זיך)

פארזיצער: (רויט) מאדאם טיאמאן, פאר-
מאלטערן פון האטעל. (מערטע געהט צו) וואס קענט איהר זאגן
וועגען דעם מארד וואס איז בעגאנגען געווארען ביי אייך אין
האטעל? האט דער ערמארדערטער לאנג ביי אייך געוואוינט און
וואס פאר א מענטש איז ער געווען?

מארטא: געוואוינט אין האטעל גאנצע דריי חדשים.
אמאסטען פלעגט ער פערברענגען מיט פרויען וועלכע פלעגט
איהם אפט בעזוכען. קיין געלד האט ער נישט געשטעלעט.
נאר ווען עס מ'פלעגט איהם עפעס נישט געפעלען פלעגט ער
זיין זעהר בייז. און פלעגט זיך ווארפען צום שלאגען...

אדוואקאט: וואס קענט איהר אונז זאגן וועגען
בעשולדיגטען. איז ער אויך געווען אמאל בייז אדער ווילד?
מארטא: ניין. פערקעהרט. ער איז געווען זעהר א
שטילער. ער פלעגט ארבייטען זעהר שווער. זיי זענען געווען
זעהר ארעם. (זעט זיך).

אדוואקאט: איך בעט דאס הויכע געריכט פאר-
אלעזען דעם פאליציישטען פראטאקאל וועגען דערהרגעטען פיאמא-
ווידעאקיי.

פארזיצער: (זעט אייך) לויט די אינפארמאציע-
עס פון דער אויסמארשטאנג פאליציי, איז מעסטגעשטעלט געווא-
רען, אז דער רוסטישער אונטערטאנער פיאמא טרובעצקוי האט
געדענט אין פעטלארעס ארבעט אין ראנגע פארשטיק. פון די
פערבליבענע נאך איהם דאקומענטען איז געווען געווארען,
אז א לאנגע צייט איז ער אויך דער אקטיווע געווען אפא-
רטישער.

דער פון אמערדער באנדז. און אז קומענדיג קיין פאריז האט ער
אריינגעלייגט אין דער רעגירונגס באנק 654000 פראנק. ווייטע-
רע איינצעלהייטען זענען נישט געוואוסט. (צום פראקוראטאר) הערר
פראקוראטאר! אייער ווארט.

פראקוראטאר: (שטעלט זיך אויף) אויף דער פראגע
פון העררן פארזיצער פאר וואס דער בעשולדיגטער כאטשוין
האט דערהרגעט זיין מיטבירגער פיאמא טרובעצקוי. האבען מיר
פון איהם געהערט א לאקאלישען ענטפער, איך האב נקמה גע-
נומען! מיינע העררן געשוואוירענע ריכטער! נקמה קען
מען נעמען ווען א מענטש ווערט בעליידיגט פון א צווייטען. איך
יעצטיגען פראצעס האבען מיר דעם פאקט נישט. ווען מיר זא-
לען אפילו אנעמען אז דער פאקט פון בעליידיגונג האט יא
געהאט איין ארט, האט דער בעשולדיגטער כאטשוין געקענט פא-
דערן רעוואנש און דעם זיין מיר פראגנצווען פערשטעהן דאס
ד. ה. ארויסרופען זיין בעליידיגער אויף א דעל. כאטשוין האט
אבער דאס נישט געהוירן. ער איז פשוט בעגאנגען א מארד!
פאר אונז שטייט א מערדער וועלכער האט נאך א לאנג געפלא-
נעוועטען פלאן נאכגעשפירט זיין קרבן און איהם דערשטאנען.
דער פאקט איז פאר די אויגען, פאר אזא פערברעכען לויט
די עקסטרעמע געזעצען אין אונזער רעפובליק פערדינט דער
מערדער די שווערסטע שטראף. די גילטינע. און אין דעם
זיין זעט איהר איהם זיין אורטייל ארויסגעגען! (זעט זיך. אויף
די בענק א פאטערניי בראווא)

אסתר: מיין גאטט ער איז פערלירען!
סאבינע: מיין אומגליקליכער ברודער!
פארזיצער: דאס ווארט. האט איהר הערר מד-
וואקאט.

אדוואקאט: הויכער טריבונאל און העררן געשוואוי-
רענע ריכטער! א שווערע אויפגאבע האב איך אויף מיר גע-
נומען צו פערטיידיגען א מערדער. אמת יהושע כאטשוין איז
דעם מארד בעגאנגען. ער האט דערהרגעט דעם רוסטישען אפי-
ציר פיאמא טרובעצקוי. ער האט זיך און דעם אלץ מודה גע-

ווען. און ווען ער האט דאס געזאגט אז דאס איז גסווען א
 נקמה טהאט. האט דאס ביי אייך ארויסגערופען א געלעכטער!
 דער הערר פראקוראט האט אונז געזאגט. אז מיר פראנצויז-
 זען פערשטעהן נישט אזא ארט נקמה! איך בין א פראנצויז
 און בין מסכים מיט'ן הערר פראקוראט! עס גיבט אבער א
 זעלכע אומשטענדען וואס מ'קען נישט און מען טאר נישט
 פאדערן קיין רעוואנש אין זין ווי דער ה' פראקוראט פער-
 שטעט דאס. (גייט א שלינג וואסער) הערן געשוואוירענע ריכ-
 טער ווען איהר וועט זיך בעקענען מיט די אורזאכען וועלכע
 האבען געשטיפט דעם בעשולדיגטען כאסווין אויסצופירען דעם
 מארד. בין איך זיכער אז דאס וועט ביי אייך נישט ארויסרו-
 פען קיין געלעכטער נאר טרערען. אמתע טרערען פון עהרלי-
 כע הערצער ווי ס'האט ביי מיר ארויסגערופען. ווער איז
 יהושע כאסווין וועלכער ויצט אויף דער בעשולדיגנס באנק
 דאס איז דער אומגליקליכסטער מענטש אויף ערד קוגעל.
 יהושע כאסווין איז א היים געקומען אין זיין שטעטל ווארא-
 כאו נאך דער מלחמה ווי ער האט געדינט אין דער רוסטישער
 ארמיע אלס דאקטאר. געפונען האט ער זיינע עלטערען אין
 א טרויריגע מאטעריעלע לאגע. דער פאטער א רייכער פאבריק-
 קאנט האט געמיינט כמעט צו בעטעל ברויט אָנקומען. די 15
 יעהריגע שוועסטער סאפינע האט זיך ערנערט פון פערניכטען
 פרעמדע זעש. דער גוטער ווהן האט זיין פערזאנלעכער פאמיל-
 יע אויסגעהאלפן. ער קויפט א קליין פויעריש הייזעל אונטער
 דער שטאדט ווי ער בעוועגט זיך מיט זיינע עלטערן. די שוועס-
 טער סאפינע פאנגט ווידער אן צו בעוועגן די שולע. און ער
 פערנעמט זיך מיט מעדיצינישע פראקטיקע. (גייט א שלינג וואסער)
 דעם הויכען געריכט. און אייך הערן געשוואוירענע ריכטער
 איז געווען בעקאנט פון די צייטונגען די פאליטישע בענעפעני-
 הייטען אויף דער אוקריינע אז דאָרט האט זיך די מאבט טאג
 טעגליך געפיטען. דאָ איז אריין די רויטע אַרמיע. די ווייסע
 אַרמיע וועלכע איז באשטאנען פון בלוטיגען פעטלירעס באַנדעס
 האָבען געבראכט טויט און פערניכטונג פאר די יודען פון יענע

שטעטלעך. די האָר שטעלען זיך קאפויער הערענדיג די
 געוואלד טהאטען פון די פעטליראָוועס. (גייט א שלינג וואסער) איהר
 וועט מיר ערלויבען הערן געשוואוירענע ריכטער אייך איבער-
 צוגעבען נאר אייניגע עפיואדען פון די שוידערליכע סצענעס
 וואס האָבען זיך אָפגעשפילט אויף דער אוקריינע. דעם 80
 יעהריגען רב פון שטעטל דיבאָווע. האָבען די פעטליראָוועס
 ארויסגעפירט און מיטן גאס, אויסגעטהון נאָקעט און געהייסען
 טאנצען. דערנאָך האָט איהם דער אַטאמאן געהייסען עסען ערד
 דערנאָך האָט ער איהם מיט דער שאַרף פון דער שווערד אויס-
 גערייניגט דאָס מויל. אויסגעשניטען די צונג. אויסגעשטאָכען
 די אויען און צום לעצט אָפגעהאַקט דעם קאָפּ!
 א י י נ ע פ ו ן פ ו ב . : שרעקליך. שוידערהאַפּט
 א ד י ו אָ ק א ט : (גייט א שלינג וואסער) אין שטעטל טראַס-
 טיאנעצק האָט מען צונויפגענומען 400 יודען. געהייסען זיי
 אויסגראָבען א גרויסען גרוב. און מען האָט זיי לעבעדיגעהייט
 בעגראָבען! (פיל פון פובליקום וויינען) ערלויבט מיר מיינע הערן
 געשוואוירענע ריכטער אז איך וואָל מיר אומקערען צו כאסווין
 פראָצעס! ער האָט געוואוינט און שטעטעל. וואָראָכאוו מיט
 זיינע עלטערן. אין עפעס דורך א גליקליכען צופאַל האָבען
 איהם אויסגעמיטען די שרעקליכע פאָגראַמען וועלכע זענען דאָרט
 פאָרגעקומען ביז דעם כפרץ 1919! דאָס הויכע געריכט וועט
 באַווייזען צו געבען זיין אויפמערקזאמקייט אויף דעם פאַל.
 ווייל דער טאָג צו מערץ האָט געבראכט צום מאָרד פון טרו-
 בעצקוי. דעם צו מערץ פון 1919 האָט זיך אריינגעריסען קיין
 וואָראָכאוו א באַנדע פעטליראָוועס מיט זייער אַטאָמאן פיאָטר
 טרובעצקוי אין דער שפיץ. די ערשטע זאך איז געווען אריינ-
 צוטרייבען אלע יודען פון שוהל. און די שוהל אונטערצינדען
 פון אלע 4 זייטען. די יודען וואָס האָבען זיך געוואָלט ראַטע-
 ווען דורך די פענצטער האָט מען מיט די באַנעטען דערשטאָ-
 כען... א ברענענדער באַלקען איז אַראָפגעפאלען אויף דעם
 אַטאָמאן טרובעצקוי און האָט איהם לייכט פערוואונדעט. טרו-
 בעצקוי מיט זיין גאַנצען שטאָב קומען צום בעשולדיגטען פאָס-

וויין. ער זאל איהם די וואונד איבערפונדען. יהושע כאסחין
מיט וויין 15 יעהריגע שוועסטער סאבינע ערטיילען טרובעצקוי
די גרייטע הילף. און ווען די וואונד איז שוין געווען אי-
בערגעפינדען, דערשיינט טרובעצקוי כאסחיןס עלטערן. און פער-
געוואלטיגט וויין יונגע שוועסטער סאבינע! (א נעחין קווישען
פובליקום)

ס א ב י נ ע : (מיט א הערצליכענדיגער געשריי) ווי זענען טויט!
דערשטענען! ער שלעפט מיך! לאזט מיך נישט, ראטעוועט!
ראטעוועט! (ווי לויפט און מיט ביהנע) ראטעוועט!

ב א ר י ס : (לויפט צו צו איהר) בערוהיג דך סאבינע! דא
איז קיינער נישטא!

ס א ב י נ ע : (מיט ווילדע אויגען) דא ט שטעהט ער..
ער שלעפט מיך! א א א!

פ א ר ז י צ ע נ ד : פירט זי ארויס! (נאכריס שירט זי
ארויס, א גרויס אויפרידערונג ביים פובליקום) ווער איז זי?

א ד ו א ק א ט : דאס איז דעם בעשולדיגענס געשענדע-
טע שוועסטער!

י ה ו ש ע : (ציטערט) גיכער מאכט א סוף, איך ווער
משוגע! (כליפערט הויך)

א ד ו א ק א ט : מיינע העררן געשוואוירענע ריכטער!
די דראמע איז נאך נישט צו ענדע? מיך שוידערט ווען איך
דארף אייך דערצעהלען דעם פינאל! (ניט א שליג וואסער) יהושע
כאסחין קומט מיט וויין געשענדעטע שוועסטער קיין ווארשא, און
דא ווערען זיי געווארן אז די שוועסטער טראגט אונטער איהר
הארצען א קינד פון מערדער פון איהרע עלטערן! (געשוואוירע
זע ריכטער וויינען)

ע ל ס ט ע ר ג . ר . כ . : (כאפט זיך פאר'ן קאפ) שרעקליך!
גרויזעם!

א ד ו א ק א ט : איהר וויינט העררען געשוואוירענע
ריכטער! דאס וויינט די ערלעכע נשמה פון גאנץ פראנקרייך!
טרויעריג קוקט אראפ פון קרייז אונזער ערלייזער. אויף די
מעשים פון זיינע נאכפאלגער! ניין, נישט קיין מערדער איז

יהושע כאסחין. נאך אקרבן פון מערדערס! און איזר וועט
איהם פריישרעכען אין דעם בין איך זיכער! (זעט זיך פאכעלעך).
פ א ר ז י צ ע נ ד ע ר . : (וויסט זיך די אויגען) דאס געריכט
נעמט אָב אין בעראטונגס צימער! אלע שטעטן אויף. די
שטאטוירענע ריכטער, פון די ריכטער נעהן אַב דורך זייערע שירטן.)

א ס ת ר . : (געהט צו צו יהושע) ווי שטארק ביי דך מיין
ליבער! באַלד וועסטו דיין אורטייל הערען.

י ה ו ש ע : (מיט נעחין) איז דען גאָר נישטאָ קיין סוף
צום קוואַל פון מיינע צרות? סאבינע אומגליקליכע שוועסטער!
ווייזט א געווענליכע אטאק בעקומען! א ווען וועט שוין דאס
אנ'ענדע נעמען. איך פיהל אז מיינע כוחות פערלאזען מיך..
עס שחיןדעלט מיר אין קאפ... דער טויט שוועבט מיר פאר די אויגען.
זאל שוין איין ענדע נעמען... לאזט זיך פאכעלעך. ארעפ אויף
זיין ערט כליטעט)

א ס ת ר : (וויינט) בערוהיג דך יהושע. וואָס עס זאל
פירט דיר נישט וויין וועט דך דיין אסתר נישט פארלאזען.

(אויפפירט קאמיסאר גלייכצייטיג מיט די ריכטער)
ק א מ י ס ע ר : דאס געריכט געהט! בעהט אויפשטעהן!

(אלע שטעטן אויף.)
פ א ר ז י צ ע נ ד ע ר : אויף דער פראגע צי איז יהושע

כאסחין שולדיג אין מאַרד פון פעטלורע אפיצער פיאָטר טרובעצקי
וואָס די געשוואוירענע ריכטער געענטפערט „ניין“! (צו יהושע)
יהושע כאסחין איהר ווייט פריי!

י ה ו ש ע : (מאכט אייניגע שריט קוקט זיך ארום הילד, אלע קוקען אויף
זי) מיט שרעקענדער גלייכצייטיג מיט מ'שוסט! מ'קוילעט! עס ברענט..
די שחל ברענט... יודען ווערען פערברענט... קוקט הילד אויף זיין
ערט) אין טלית אין תפילין... געהרגעט... ער ליגט טויט... ביידע
טויט... ארום בלוט... אומעטום בלוט... ער שלעפט זי... ער
שענדעט זי... מיט א שרעכליך געשריי רייסט ער פון זיך אראפ די מלבישים
פאלט אויף די קני אין נעמט בילען ווי א הונד

א ס ת ר : (מיט א הערצליכענדיגער געשריי) יהושע! יהושע! רייסט זיך
די הער) אַ גאָט ער איז משוגע געוואָרען! אלע וויינען

פארהאנג ענדע

